مولوي صاحب جو اھو فرمودو ته گونه سمجھڻ جو سبب آھي جو ته مڪتوبات شريف جو سمجھڻ عقل کان مٿي آھي جو ڪي مڪتوب عقل چرخ ڪري ٿا ڇڏن. ھائو جيڪي انھي دريا مان ٻھرو وٺندا آھن سي ائين ٿا چون ته حضرت مجدد الف ثاني قدس سره جي ڪشف في ڪتابه غبار جي ذري ذري ڏٺل آھي جنھن بيان ٿيو. ولله درُّ من قال ؎

تو چه داني زبان مرغان را — كه نديدي سليمان را

ھائو جيڪڏھن ڪشف جي تقديم ۽ ھڪ جي تاخير ٿي ھوندي جا ممڪن آھي ته به تقديم ۽ تاخير جي نظائر جي خبر انھن کي ھوندي جيڪي سند ۽ حضور ۾ رھندا ۽ وقت کي قريب ھوا انھي جيڪي طرح جاڻندا، صدھا ڪتاب لکي ويا آھن. ھاڻي جيڪو ٿيون اجتھاد ڪندا انھي تقليد ڪرڻ ۾ ته ايندي.

ظاھر آھي ته پنھنجي مذھب حنفي ۾ پڻ ھاڻي گھڻا اعتراض ٿا ڪن. اسانجي گھر جي ته انھن جي اقتدا ڪريون حضرت سرور ڪائنات صلي الله عليه وسلم جي ارشادن سڳورن کي انھن سمجھو، جي سند ۽ وقت کي قريب ھوا، اسين دوري جي داغ جا داغدار آھيون اسان کي ڪھڙي سمجھ پئجي سگھندي.

لله تون پکين جي زبان کي ڇا ڄاڻين؛ تون حضرت سليمان على نبينا وعليه الصلوة والسلام جي زماني کي نه ڏٺو آھي

يقين آهي ته تقدم، تاخر، مابعد ۽ ماسبق
جا پورا واقف آهي هو لڇن جا حوالا پيش ڪيا ويا.
هاڻو ڪي مڪتوبات شريف ۾ ڪن اعتراض
ڪيا آهن ته اهو سند ن جهل جو سبب آهي اهن
جي شبهن جا جواب خود مڪتوبات شريف ۾ موجود آهن
سند ن ڪلام، بگو شريعت سان لڳو آهي. جيڪڏهن
ڪن وليئن ڪان شطحيات صادر ٿيون ته اهن
جي ڪلام کي به تاويل ڪرڻ ضروري آهي، جو ته اهي
سڳورا عذر وارا آهن پوءِ جو ڪلام حضرت مجدد
الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهٗ جو، جو خاص شريعت سان
لڳو آهي ان تي ته اعتراض ڪرڻ محض فضولي آهي
مڪتوب ميدن اصاحب قُدِّسَ سِرُّهٗ جو عينسه
مختصر او تاريان تو "مقامات مظهري ص ٩٢ مطبوع مجتبائي"

برخوردارا از اجوبه شبهائے ڪه بر مقالات ڪرامت آيات
قيوم رباني مجدد الف ثاني رضي الله تعالى عنه بزعم
بيخبردان وارد مي شوند استفسار ڪرده اند بمطالعت
درآمده دريابند ڪه بنائي اين اعتراضات برجهل
يابر حسد واين رسم انڪار معمول قديم اهل تعصب
است در تڪفير شيخ اڪبر رحمة الله عليه
واڪابر ديگر رسالها نوشته اند

وحضرت مجدّد در مکاتیب خود جوابہائے ہمہ شبہات بطریق دفع دخل تحریر فرمودہ واز اولاد امجاد ایشان حضرت شاہ یحییٰ رحمۃ اللہ علیہ رسالہ مفصل درایں باب و حضرت مولوی فرخ شاہ رحمۃ اللہ علیہ رسالہ مسمیٰ بکشف الغطاء عن وجہ الخطا بطریق اجمال تحریر نمودہ اند واز مخلصان آنجناب مولانا محمد بیگ ترکی ثم المکی رسالہ مسمّیٰ بعطیۃ الوھاب الفاصلۃ بین الخطاء والصّواب مشتمل بر تفصیل اسولہ واجوبہ در ردّ رسالہ محمد برزنجی تلمیذ شیخ کردی ثم المدنی نوشتہ بمہر ہائے علمائے مذاہب اربعہ دیار عرب مسجل ومسلم گردانیدہ ومادّۂ حسد ظہور معارف غیر متعارف ہست از جناب ایشان کہ در قرن اوّل وثانی شیوع داشتہ وبعد قرون ثلثہ مشہود بالخیر در پردۂ کمون رفتہ از خصوصیّت طینت مطہرہ ایشان کہ بقیت طینت مقدس جناب رسالت بعدہ بروز نمودہ اند

نے نے قرار تربت یثرب گرفتہ اند

پنہان زشام وروم بہ سرہند پشتہ اند

وانصاف آن ہست کہ اوّل دوشان قائل مقامات نظر کنند اگر متبع کتاب وسنّت ہست واکثر اعمال واقوال او موزون بمیزان شریعت ہست پس متشابہات کلام اور اموافق محکمات کلام او تاویل کنند یا

بعالم السّر والعلانية واگذارند وا وراں معذوروا رند
چراکہ ایں قوم را عذر ہائی بسیار عارض می شوند
گاہ در غلبۂ حال عبارات ایشان بمرادات ایشان
مساعدت نمی کند وگاہ در معلومات کشفی بنا بر
خلطِ وہم وخیال خطا واقع می شود ودر آن خطا
مثل خطا اجتہادی معذور اند وگاہ اطلاع بر اصطلاح
ایشان میسّر نمی آید پس برعایت ایں امور ترک
اعتراض لازم ست خصوصًا بر کلام کرامت
انتظام حضرت مجدد محض فضولی ست کہ بنائی
طریقۂ ایشان بر اتباع سنّت ست ومصنّفات
ایشان مشحون ہمیں نصیحت وموعظت ست
وباشتر سبب ہیجان ایں فتنہ انکار توحید وجودی
ست واثبات توحید شہودی ست چراکہ از چہار
صد سال یعنی از عہد حضرت شیخ ابن عربی رحمۃ اللہ
علیہ تا عہد مبارک ایشان او عیۂ اسماع واذہان
مردم از مسئلہ وحدت وجود مملو بودہ ست وانکار
حضرت مجدّد بر توحید وجودی نہ مثل انکار علمائی
ظاہر ست الخ

تہائي مولوي صاحب کي معلوم ٿيو هوندو تہ ڪشف
حضرت مُجدِّدِ الف ثاني قُدِّسَ سِرُّہٗ جا سڀ صحيح
۽ سالم آهن ۽ جيڪڏهن ڪو تفاوت واقع ٿيو هوندو

تنهن به اڳين بزرگن کي اُنهي واقفيت هوندي، جيڪي حضرت مجدد الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهٗ جي ڪلام ۾ شبها ڪيا آهن ته اهو سندن جهل جو سبب آهي، جو ته جيڪي به شبها ڪنهن کي پيا ته اهي مڪتوبات ۾ حل ٿيل آهن ـ شاه فتح محمد چشتي مناقب العارفين ۾ لکي ٿو ته هڪ شخص افغان مڪتوبات شريف کي ٽيو ڪري اعتراض ڪرڻ لڳو، نيٺ وٺي سڳوري جي غيرت سبب مرتد ٿي پيو ۽ بادشاهه جي بخارا ۾ ٿاهي ۾ چڙهايو بهرحال وليين سڳورن جي ڪلام تي اعتراض ڪرڻ لائق نه آهي ـ

قوله :- هي فقير الحمد لله اگرچه قادري آهي ۽ حضرت غوث الاعظم قَدَّسَ اللّٰهُ سِرَّهٗ جي خاص ڪتو آهي ـ سندن درگاه فيض اشتباه کان هر طرح مدد ۽ فيض جي حاصل ٿيڻ جو اميدوار آهي، پر تڏهن هوندي بين طريقن جي بزرگن جو خاص غلام ۽ معتقد آهي ـ

اقول :- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اها نعمت ۽ ابيائي جي نشاني آهي ـ هي مسڪين به ”شڪر خداوند جَلَّ وَعَلاَ جو“ اگرچه مريد خادم درگاه عرش جاه حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهٗ جو آهي، مگر سيني بزرگن جو عموماً ۽ حضرت غوث الثقلين قُدِّسَ سِرُّهٗ جو خصوصاً اعتقا

ڪامل بلڪ اڪمل ٿو رکي. اميد ته ايمان سان لاڏاڻي
بہ ٿئي ٿو انهن سڳورن جي محبت جي مُهابي ٿيندو

شنيدم ڪہ در روز اميد وبيم بدان را به نيڪان ببخشد ڪريم

قوله: امام رباني مجدد الف ثاني قدس الله سره
سان بہ ڇڪو اعتقاد رکان ٿو. ان جا ڪتاب بہ چڱي طرح ڏٺا اٿم.

اقول: الحمد لله حضرت امام رباني مجدد الف
ثاني قدس سره ڏانهن اوهانکي ڇڱون اعتقاد آهي
جي اوهان پاڻ عالمن سڳورن جو اهو اعتقاد نہ
هوند و تہ پوءِ بہ عامن جو ڪهڙو حال ٿيندو
جيڪي منڪر مجدد الف ثاني قدس سره جا آهن تن
لاءِ ڪنهن سڳوري "انوار احمديه" ۾ ڇا نہ
چڱو فرمايو آهي ؎

آن مجدد ڪہ داشت احمد نام | آن نهنگ محيط بحر آشام
آسماني هست پر مه و پروين | بوستاني هست پر گل و نسرين
رحمت ايزدي بجانش باد | لعنت حق بد ڪمانش باد
هر ڪه او دشمن خدا باشد | دشمن جمله اوليا باشد

حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره جا
منڪر جو تہ عذاب جي لائق ٿين جو سندن شان ۾
حضرت سرور ڪائنات صلي الله عليه وسلم حديثون
فرمايون. هڪ حديث تہ "حضرات القدس" ۽ ٻي
"روضية القيوميه" ۾ آهي جا حديث شريف "اخبار الاخيار"

للشيخ عبد الحق محدث دهلوي ۽ علامه محمد مراد
مڪي ڏنهن مڪنونات جي حاشيه تي چڱي تمهيد سان
ثابت ڪئي آهي ۽ شاه عبد العزيز قدس سره فتاوىٰ
جي اخير جلد اول ۾ حدائق الحنفية ص ٥٠٣ ۾
آندي آهي - صاحب حدائق الوردية ۽ بهجة السنية
جي هي عبارت آهي -

قد اخبر بوجوده رسول الله صلى الله عليه
وسلم فقال يكون في امتي رجل يقال
له صلة يدخل الجنة بشفاعته كذا
وكذا اوكذا اخرجه السيوطي في جمع
الجوامع ويدل لذالك ما كتبه قدس سره
في احد مكاتيبه الحمد لله الذي جعلني
صلة بين البحرين ومقتبسا من انوار النيرين له

له رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت امام رباني
مجدد الف ثاني جي وجود مبارڪ جي خبر ڏني آهي، يعني ..
رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايو آهي ته منهنجي امت ۾
هڪ مرد پيدا ٿيندو جنهن کي "صلة" چيو ويندو ۽ ان جي شفاعت
سان هيترا هيترا بهشت ۾ داخل ٿيندا يعني گهڻا داخل
ٿيندا اهڙي طرح علامه جلال الدين سيوطي "جمع الجوامع" ۾ هن
حديث کي ذڪر ڪيو آهي ۽ جيڪي حضرت امام رباني مجدد الف ثاني مڪتوبات
شريف جي هڪ مڪتوب ۾ لکيو آهي سو به انهي حديث تي دلالت
ٿو ڪري - "سڀ تعريفون الله رب العالمين کي سونهن ٿيون جنهن
مونکي صلة يعني شريعت ۽ طريقت کي پاڻ ۾ ملائيندڙ ڪري موڪليو
۽ مونکي شريعت ۽ طريقت جي روشن نورن مان انوار حاصل ٿيا -

علامه محمد مراد انڙ لوي ٺٽوي مڪي اِها حديث ثابت ڪئي پوءِ هي عبارت آندي آهي ـ

وَالْمُنْكِرُ لَا يَزِيْدُهُ اِلَّا اِنْكَارًا وَعِنَادًا اَوْ اِسْتِكْبَارًا اَوْ تَصْدِيْقُ الْمُصَدِّقِ نَفْعُهُ رَاجِعٌ اِلَيْهِ وَكَذَا اِنْكَارُ الْمُنْكِرِ ضَرَرُهُ عَائِدٌ عَلَيْهِ اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ وَاِنْ اَسَأْتُمْ فَلَهَا ـ ؎١

وري پي جاءِ تي لکي ٿو ته حضرت مجدد الف ثاني قدس سره کي ڪيترا ايترا شفاعت جي بشارت ڪان مشرف ڪيو ويو ۽ ڪين لقب صلة جو مليو پوءِ هي عبارت ٿو آڻي ـ

وَاشْتُهِرَ بِهٰذَا اللَّقَبِ فِيْمَا بَيْنَ اَصْحَابِهٖ وَلَهُمْ اِطِّلَاعٌ عَلَى الْحَدِيْثِ الْمَذْكُوْرِ وَلَمْ يَجِدُوْا اَحَدًا حَمَلَهُ عَلٰى اَحَدٍ غَيْرِهِ مِمَّنِ الذَّهْرُ وَرَاٰهُ

؎١ منڪر کي ته فقط انڪار، سرڪشي ۽ هٺ حاصل ٿئي ٿو ۽ حقيقت جي تصديق ڪندڙ کي ان جو نفعو حاصل ٿيندو ۽ جيڪو منڪر ٿيندو ان کي انڪار جو نتيجو ملندو جيئن قرآن ڪريم ۾ ارشاد آهي، جيڪڏهن توهان نيڪي ڪئي ته ان جو ثواب توهان کي ملندو ۽ جيڪڏهن توهان برائي ڪئي ته ان جي توهان کي سزا ملندي ـ (صلة)

؎٢ حضرت امام رباني مجدد الف ثاني پنهنجي حلقي ۾ هن لقب سان مشهور ٿي ويا ۽ سندن حلقه وارن کي مٿي ذڪر ڪيل حديث جي اطلاع هو ـ ڪنهن به ڌهر جي (عالم) کي نه ٿا ڄاڻون جو هن ڪنهن ٻئي تي هن حديث جو مصداق حضرت امام رباني مجدد الف ثاني کان سواءِ ڪنهن ٻئي کي بنايو ۽ حضرت امام رباني ۾ لياقت ان مرتبه شريفه جي ڏٺائون ـ

فِي الْإِمَامِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ لِيَاقَتَ بِتِلْكَ الْمَنْقَبَةِ
الشَّرِيْفَةِ مَعَ مَا سَمِعُوْا مِنْهُ قُدِّسَ سِرُّهٗ مِرَارًا!
بِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَشَّرَهٗ فِيْ بَعْضِ
الْحَضَرَاتِ وَالْوَقَائِعِ بِشَفَاعَتِهٖ كَذَا وَكَذَا فَحَمَلُوا
الْحَدِيْثَ الْمَذْكُوْرَ عَلَيْهِ قُدِّسَ سِرُّهٗ وَاَيُّ
اِسْتِبْعَادٍ فِيْ ذٰلِكَ وَاَيُّ مَحْذُوْرٍ فِيْمَا هُنَالِكَ
بَلْ هٰذَا الْوَصْفُ اَظْهَرُ فِيْهِ قُدِّسَ سِرُّهٗ مِنَ
الشَّمْسِ وَاَبْيَنُ مِنَ الْاَمْسِ الخ لـه

جو ته حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره
النوراني جا منڪر، عذاب جي لائق ٿين، جو اهي حضرت
سرورِ ڪائنات صلى الله عليه وسلم جي فرمودي موجب خدا
جل جلاله جي درٻار ۾ انهي رسول جي آستانن کان
تڙيل ۽ رد ٿيل آهن - اهو واقعو حضرت سيد محمد نعمان

لـه باوجود ان جي جو حضرت امام رباني مجدد الف ثاني کان
گھڻا ڀيرا ٻڌائون ته نبي ڪريم صلى الله عليه وسلم کين
خوشخبري ڏنائون بعضي واقعن ۽ مشاهدن ۾ ته سندن
شفاعت سان گھڻا گنهگار بخشيا ويندا. تنهن ڪري مٿين حديث ذڪر
ڪيل کي حضرت امام رباني مجدد الف ثاني لاءِ ثابت ڪيو.
انهن ۾ ڪهڙي ڳالهه بعيد از عقل آهي ۽ انهي ۾ ڪهڙي
ممانعت آهي بلڪ هي وصف حضرت امام رباني
مجدد الف ثاني قدس سره ۾ سج کان وڌيڪ ظاهر
آهي ۽ ڪالهه کان وڌيڪ چٽي آهي -

قدس سره ڏٺو هو - اهو ذڪر "خزينة الاصفياء" ۽ "عظيم دعائن" ۾ "ذڪر مجددي" ۾ "زبدة المقامات" ۽ "عمدة المقامات" وغيرهم ۾ ڏنل آهي - حدائق الوردية في حقائق اجلاء النقشبندية مطبوعه مڪه مڪرمه ص ١٩٠ حالات سيد محمد نعمان ۾ ذڪر آهي ته

وَرَأٰى فِيْ وَاقِعَتِهٖ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُثْنِيْ عَلٰى حَضْرَةِ الْمُجَدِّدِ وَيَقُوْلُ كُلُّ مَنْ قَبَّلَهُ الشَّيْخُ اَحْمَدُ قَبَّلَهُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَكُلُّ مَنْ رَدَّهُ رَدَّهُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَكَذٰلِكَ اَنْتَ يَا وَلَدِيْ الخ [1]

اهڙي طرح جناب حضرت سيد مير حسام الدين قدس سره ڏٺو ته حضرت سرور ڪائنات صلي الله عليه وسلم ممبر تي حضرت مجدد الف ثاني قدس سره جي تعريف فرمائي فخر ڪيو ۽ ارشاد فرمايو ته امت ۾ حضرت مجدد الف ثاني جي وجود هئڻ تي فخر ٿو ڪريان" ڪذا في البهجة السنية مطبوعه مصر وغيرها من الكتب المختبرة - چونڪه حضرت مجدد الف ثاني رضي الله

[1] حضرت سيد محمد نعمان نقشبندي خليفه حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره هڪ ڀيري رسول الله صلي الله عليه وسلم کي ڏٺو ته حضرت مجدد الف ثاني جي تعريف ڪن ٿا ۽ فرمائن ٿا ته جنهن کي به شيخ احمد (مجدد الف ثاني) قبول ڪيو ان کي الله ۽ الله جي رسول قبول ڪيو ۽ جنهن کي به حضرت مجدد الف ثاني ترڪ ڪيو ان کي الله ۽ ان جي رسول ترڪ ڪيو - اهڙي طرح تون آهين اي منهنجا فرزند سيد محمد نعمان توکي به اها حيثيت حاصل آهي.

تعالىٰ عنهُ وَاَرۡضَاهُ جو مُنۡكِرُ عن ابجي لائق ثيو، جو حضرت امامِ ربّاني مُجدّدِ الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهٗ کي الهام جي وات سان جاڻايو ويو ته جيکي تنهنجي شان قيّوميّت ۾ بين مرتبن کان منکر آهن اهي لائق جدا دوزخ تياري ٿيل آهي اُهو دوزخ الله جلّ جلالهٗ حضرت مجدّد الف ثاني قدّس سرّهٗ کي ڏيکاريو.

جنهن وقت پنهنجي هک منکر کي (جو وقت جو بادشاه هو) کيايائون. اهو ذکر روضة القيوميه[1] جي ذکر ستر هين سال قيوميت صفحه ١٢٣ ۾ تفصيل سان بيان کيل آهي — حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدّس سرّه جي وقت ۾ جيکي ولي کامل، اکمل هوا سندن شان، دل ۽ جان سان قبول کيائون ۽ کن علمائن صلحائن سگورن سندن منکرن جي رد ۾ کتاب جوڙيا ۽ سندن شان جي منکرن کي دندان شکن جواب ڏنائون جيکي اج تائين هندستان مان کي ڇپيل ۽ قلمي ملي سگهن ٿا خصوصًا حضرت مجدد الفثاني قدّس سرّهٗ جي اولاد امجاد جي خانقاهن ۾، درگاهه سر هند شريف زاده الله شرفًا واکرامًا جناب سيّد محمد حسين صاحب متولي درگاهه وٽان — سندن وقت جي وليّن جا کي نالا مبارڪ لکان ٿو — شاهه اسکندر قادري شاهه فضل الله برهان پوري — شاهه عيسىٰ برهانپوري

---

[1] مطبوعه بليس پريس رياست فريد کوٽ پنجاب

شيخ نارنولي، شيخ نظام ٿانيسري، شاهه قاسم سليماني،
خواجه خاوند محمود لاهوري، شاهه فتح الله سنڀلي
سيّد ميرڪ شاهه بلخي، سيّد مير مؤمن بلخي، مولوي
عبدالحق محدث دهلوي، مولانا جمال تلوي لاهوري
مولانا حسن قبادياني، مولانا نولڪ وغيرهم.

سيّد مير مؤمن بلخي ۽ شيخ المشائخ سيّد ميرڪ
قُدِّسَ سِرهما هڪ ڏينهن ارشاد فرمايون ته ”هن
تاريڪ زماني جي بي وقوف ماڻهن کي حضرت امام رباني
مجدّد الف ثاني جي قدر جي ڪهڙي خبر، جيڪڏهن
سلطان العارفين بايزيد بسطامي يا سيّد الطائفه
جنيد بغدادي ۽ اهڙا ٻيا اُمّت جا ڪامل هن وقت
هجن ها ته هوند انهيءَ مردِ خدا جي غاشيه برداري
سان
ڪَنُ ها ۽ دل جان مريد ٿين ها.

هي نفي بيت حضرت شيخ المشائخ سيّد بلخي قُدِّسَ
سِرُّهٗ هڪ ڏينهن حضرت امام رباني مجدّد الف
ثاني قدس سره جي مڪتوبات شريف جي مطالعي ڪرڻ
وقت پڙهيا آهن.

مجدّد شيخ ما سرشار عرفان — که سلطان هزاران بايزيد است
مريدان و مريدانِ مريدان — جنيد و شبلي و شيخ فريد است
خمير طينتش داني که از چيست — با واز سته عالم رسيده است

اهڙيءَ طرح ٻين ثناخواني فرمائي آهي. كذا في روضة القيوميه وغيرها

صاحب ”حضرات القدس“ جو تو فرمائي.

بملک اوليا چون او نزاده محمدﷺ ثمره چون او نداده

اهڙيءَ طرح بين عَلَى الْعُمُوْمِ نقشبندن سڳورن جي مُنڪِرن لاءِ حضرت مولانا جاميؒ فرمائي ٿو:

تو نقش نقشبندان را چه داني تو شکل پيکر جان را چه داني[1]

گياهِ سبز داند قدرِ باران تو خشکي قدر باران را چه داني[2]

هنوز از کفر ايمانت خبر نيست حقا فقہائے ايمان را چه داني[3]

كَذَا فِيْ شَمْسِ الْحَقِيْقَتِ لِلشَّيْخ نعيم الله بهڙائچي قدس سره

پوءِ عَلَى الْخُصُوْصِ حضرت مجدد الف ثانيؒ جي منڪر جو ڪهڙو حال هوندو؟ مثال! اسانکي وليّن سڳورن جي انڪار جي باه کان بچائيندو جو اهو انڪار سبب غضب خدا جَلَّ وَعَلَا جو آهي. نَعُوْذُ بِاللهِ مِنْ غَضَبِهٖ وَغَضَبِ اَوْلِيَآئِهٖ.

باقي جو مولوي صاحب جن پنهنجي تحرير ۾ فرمايو آهي ته ”اُنها ڪتاب چڱي طرح مطالع ڪيا اٿم“. انهي جملي ما عجب ٿو لڳي، باوجود مطالع ڪرڻ جي اهڙي طرح جرأت ڪئي اٿس جو جڙ ته بنهه گڳ پاڙ جهڙي ماڻهون سان ڳالهائي ٿو، اهو سبب شايد گهڻي ڪاوڙ جو آهي ۽ ڪاوڙ ۾ شڪ وشبهو پيدا ڪندي آهي، جنهن ڪري مطالع ڪيل ڪتاب

---

[1] تون نقشبندين جي نقش کي ڇا ڄاڻين؟ تون ساه جي شڪل ۽ صورت کي ڇا ڄاڻين. [2] ساوو گاه ڄاڻي مينهن جي عزت: تون سڪل آهين مينهن جي عزت ڇا ڄاڻين. [3] اڃا تو کي ايمان ۽ ڪفر جي خبر آهي ايمان جي حقيقت کي ڇا ڄاڻين. [4] محفوظ مظهري مطبوعه مجتبائي صفحه ۱ سطر ۲

تحرير لکڻ وقت وِسري ويا هوندس ظُنُّوا الْمُؤْمِنِيْنَ خَيْرًا

قوله:- مکتوبات شريف سنڌي ترجمو جو ڇاپو صريحًا غلط آهي.

اقول:- علي الحموائين نه ڇپيو ته سڀ ڇاپا غلط آهن، ها ٻُڌو اٿئي ڇاپا غلط ڏسڻ ۾ پيا اچن جي سڀ ڇاپا غلط هجن ها ته هوند علامه محمد مراد مکي ساري مکتوبات شريف جو ترجمو عربي ۾ نه ڪري ها يا ترڪستان جا عالم ساري مکتوبات شريف کي ترڪي ۾ نه ڪن ها، جو حدائق الورديه جي ديباچي ۾ آهي ته مکتوبات شريف ترڪن ترڪي ۾ ڪئي آهي اهـ پڻ جي سڀ ڇاپا غلط هجن ها ته علامه دين محمد صاحب مکتوبات شريف جو ٽيهن حصن ۾ اردو ترجمو نه ڪري ها - هن مسڪين راقم الحروف وٽ قديمي ڇاپو مصطفائي نهايت صحيح و سالم موجود آهي، اهڙيطرح ٻين وٽ به موجود هوندا - مهنجو اهو عقيدو ڪونهي ته اهڙو ڇاپو مون وٽ آهي ٻين ڏانهن به نه هوندو -

معلوم ڪرڻ گهرجي ته مکتوبات شريف حضرت امام رَبّاني مُجَدِّدِ اَلفِ ثاني قُدِّسَ سِرُّهٗ جي وقت ۾ عربستان تائين پهچي وئي هئي، جنهن تي سيد محمد برزنجي جو علم ظاهري کان واقف هو اعتراض ڪرڻ لڳو جهڙيطرح

اڄ جو ڪي زماني ۾ ڪي پڙهيل علم ظاهريءَ ۾ پلاءِ باطني علم ۾ نه ها اعتراض ٿا ڪن۔ متين ۾ برزنجي ڪي خواجه محمد فرخ مجددي قدس سره جي التجاءِ حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره جي غيرت سبب الله جل وعلا دريا ۾ غرق ڪيو۔ جنهن جي نقل خزينة الاصفياء تان اوتاريان ٿو، جو مفتي غلام سرور چشتي قدس سره جو تاليف آهي

نقل است که محمد فرخ بحرمين الشريفين تشريف برد اول بمکه معظمه رسيد سيد محمد برزنجي که در انکار حضرت شيخ احمد مجدد تشدد داشت در مدينه منوره بود وخواست که از مدينه بمکه آمده در معارف مجددي و مضامين مکاتيب احمدي بحث بشيخ فرخ کرده الزام دهد چون خبر آمدن سيد محمد برزنجي بشيخ فرخ رسيد دست دعا بجناب حق برآورد و گفت الٰهي عجمي ام و وے عربي است و مجادله و مباحثه در حرم کعبه مناسب نيست پس تو شر او را از من کفايت کن له

نقل آهي ته محمد فرخ (مجددي) حرمين الشريفين تشريف آوري فرمائي۔ پهريائين مڪه معظمه پهتو سيد محمد برزنجي (جو حضرت امام رباني مجدد الف ثاني جي انڪار ۾ سخت هو) مدينه منوره ۾ هو، ارادو ڪيائين ته مدينه مان مڪه اچي حضرت امام رباني جي معرفت ۽ مڪتوبات شريف جي مضامين بابت شيخ فرخ مٿان بحث ذريعي غالب ٿئي۔ جنهن سيد محمد برزنجي جي مدينه مان مڪه اچڻ جي خبر شيخ فرخ کي پهتي دعا جا هٿ الله تعاليٰ جي درگاه ۾ کنياءِ عرض ڪيائين ته يا الٰهي! آءٌ عجمي آهيان ۽ اهو عربي مقابلو ۽ بحث مباحثو

نیز دعا بهدف اجابت آمد و وے سخت بیمار شد تا آنکه
شیخ فرخ بعد طواف کعبه بمدینه رفت و بزیارت روضه
نبوی صلی الله علیه وسلم مشرف شده باز بمکه آمده
رجوع بهندستان کرده در کشتی سوار شد درین
اثنا سید محمد برزنجی ہم شفا یافته بتعاقب شیخ شتافت
و در زورق نشسته خواست که در جهازیکه شیخ در آن سوار
بود در آید و مجادله کند شیخ باطلاع این معنی باز برای
کفایت شر او بجناب الٰهی بنالید زورق فی الحال بدریا
غرق شد و آن منکر اولیا بسزا رسید - له

هن قصي مان عبرت وٺڻ گهرجي -

ص ۱۷۵ (تان آندل - حرم ڪعبه ۾ مناسب نه آهي - نون
مون کي انجي شر کان بچاءِ -

له تنهن دعا جو قبوليت جي نشان تي اچي ويو ۽ سيد برزنجي
سخت بيمار ٿي پيو ايتري وقت تائين جو شيخ ڪعبه شريف جو طواف
ڪرڻ کان فارغ ٿي مدينه شريف روانو ٿيو ۽ زيارت فيض بشارت روضهٔ
نبوي صلي الله عليه وسلم کان مشرف ٿي مڪه شريف ورڻي ۾ آيو ۽ هندستان ڏانهن
واپس وڃڻ لاءِ ٻيڙي تي سوار ٿيو - انهيءَ وچ ۾ سيد
برزنجي پڻ شفاياب ٿي شيخ فرخ جي پٺيان پيو هڪ
ننڍي ٻيڙي ڊونڊي ۾ ويهي ارادو ڪيائين ته انهي جهاز
۾ جنهن تي شيخ سوار هو اچي شيخ سان جهگڙو (مناظره) ڪري شيخ
سندس انهي مطلب جي اطلاع سان وري الله تعالى جي درگاه ۾ هن جي
شر کان بچڻ لاءِ روئي دعا گهري ڊونڊي بروقت درياءَ ۾ ٻڏي ويئي منڪر اوليا سزا کي
پهتو

مولوي صاحب جي خدمت ۾ عرض آهي ته مڪتوبات حصه چوٿين مطبوعه مطبع مجددي امرتسر ۾ جنهن جي ڏسو ته هڪ مڪتوب ۾[1] لکيو اٿن ته جنهن وقت هي معرفتون ٿا لکون تنهن وقت شيطان بند ٿا رهن ۽ اهڙي طرح ٻين مڪتوبن ۾ مطالعه ڪرڻ گهرجي.

يقين آهي ته حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره جن جيڪي به لکيو آهي سو سڀ سڪر ڪانسواءِ الهام جي ذريعه لکيو اٿن - سخن از ڪجا بڪجا رسيد وَلِنَرْجِعْ مَا كُنَّا بِصَدَدِهِ

قوله :- تنهن ڪري هيٺ صحيح سالم سنو شرح وار جو مڪتوبات امرتسر مطبع مجددي ۾ ڇپيو جيڪي جو ڪل نون حصن تي ٻڌل آهي، جنهن مان چار حصا ڇپجي چڪا آهن، هر هڪ حصي جي قيمت سوا رپيو آهي اُهي چار ئي مون وٽ موجود آهن -

اقول :- گو سوا رپيو قيمت نڪرڻ پوري ڳالهه ناهي ڇو ته مڪتوبات جا ٽي جلد آهن، هڪ جي قيمت ٻي جي قيمت ٽئي جي آهي -

---

[1] عبارت دفتر اول حصه چوٿين مڪتوبات شريف مطبوعه مطبع مجددي امرتسر صفحه ٣٥ ۾ ڇپيل آهي ۽ مضمون آهي ناظرين ڪرام جي ملاحظه لاءِ لکيو وڃي ٿو - اے فرزند اين معارف که مسوده يافته ايد سبب آن است که الهامات رحماني باشد که اصلاً شائبه وسوسه شيطاني را در انجا مجال نبود دليل براين معني آن دارد که چون در صدد تحرير اين علوم شد و ملتجي بجناب قدس خداوندي جل سلطانه گشت ديد که گويا ملائکه کرام على نبينا وعليهم الصلوٰة والسلام از نواحي آن مقام

قوله:- مولوي صاحبن اُهي اچا ن ڏنا بدعتون هوندا

اقول:- مولوي صاحب جي خدمت ۾ عرض آهي ته اها مڪتوبات شريف جا ڇپيل ڀي ان لاءِ جيڪڏهن مولوي نور احمد صاحب کي، جناب حضرت غوث صمداني محبوب سبحاني، قطب ربّاني، هادي گمرهان مجدّد وقت قيوّم زمان حضرت خواجه حاجي حافظ محمد حسن جان اَدَامَ اللّٰهُ فُيُوْضَهٗ عَلَيْنَا جن جي مدد نه ملي ها ته هوند متيون بزرگ انهي ڪم ۾ هٿ نه وجهي ها

حضرت صاحب جن مولوي ميان نور احمد صاحب ڏاهن مقامن کي حل ڪري موڪليندا آهن ۽ گهڻيون تڪيون نجا بون لکپڙهه جي رستي حل ڪري ڏيندا آهن، جيئن ته جناب مولانا مولوي نور احمد صاحب مڪتوبات مطبوعه مجددي حصه چوٿين مڪتوب ٢٥١ فضائل شيخين ۽ ختنين جي ۾ حاشيه ڀي نسخه مڪتوبات حضرت صاحب جن جي جو حوالو ڏنو آهي - جيئن ته حضرت مرشد مڪرم جن ۾ وٽ مڪتوبات جو "جو وٽن آبا عن جدّ ملندو آيو آهي" موڪليو آهي انموجب هو پنهنجي ڪتاب کي صحيح ڪندو آهي - اهو ڇاپو مڪتوبات شريف جو بالکل صحيح ۽ صاف آهي، جو ته پهي قلمي صحيح نسخن تان نقل ڪيل آهي -

---

ص ٢٧١ تان آندل - دفع شيطان ميڪرد ندو نمي گذاشتند ڪه درحوالي آن مڪان بگردد الخ له حوالو هن طرح لکيل آهي "هٰذَا مَا وَجَدْتُهٗ فِيْ ڀا حاشية النسخة الخطية للشيخ محمد حسن جان السندي سلمه الله تعا وَهُوَ من احفاد حضرت الشيخ المجدد صاحب المكاتيب قدس سره ١٢ ص ٥٥

الحمد لله آئون به اُن قطب العلمين جو مريد آهيان ۽ مون
وٽ به اهي ڪتاب موجود آهن

قوله:- انهن ڪتابن جي مطالع ڪرڻ ۽ خوض
ڪرڻ کان پوءِ جيڪا ڳالهه مونکي معلوم ٿي، سا هيءَ
آئون توکي ٻڌايان، اُها اٿيءَ قول فيصل جي انصاف
ڪندين ته ورهي هڪ گهڙي ڪين چوندين ته امام رباني
ڪو حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني کان وڏو آهي۔

اقول:- هي مسڪين ڪونه ٿو چوي ته حضرت
امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره ڪو حضرت محبوب
سبحاني قدس سره کان وڏو آهي، پر اڳيان به رهيا آئين
نڪي ويا آهن آئون ته سڀني جو غلام آهيان۔

قوله:- وڏ چايو مَتَ به هرگز ڪين جي سگهندين

اقول:- اهڙي لفظ جرأت ءِ بي ادبي جا وهين
صاحب ٿا لکو اسانکي اهڙي جرأت ڪرڻ جي خداءِ
جل وعلا توفيق نه ڏيندو۔ باقي پنهنجي مرشد ڏاهن
ازدياد محبت، جو في اختيار ٿيندو آهي تهن ۾
ڪا شريعت جي منع ڪانهي بلڪ واجب آهي جيئن
مطبع مجددي "مبدأ معاد" ۾ ڪيترين جاين تي اهي اشارا ڏنهن

قوله:- آئون توکي اهو قول فيصل هتي ٿو ٻڌايان
پوءِ وٺين ته مڃين وٺي ته هٿ ڪري رهه۔

اقول:- الله جل وعلا شال هٿ کان بچائيندو

اُگيان بزرگ عارف ڪامل فيصلو ڪري ويا آهن جي ظاهر ۽ باطن ۾ ماهر هوا ۽ مقام سلوڪ جا طئي ڪيا هوائون شنيده ڪي بود مانند ديده انهن جو فيصلو بس آهي، جو هَؤُلَاءِ رِجَالِيْ اَكْمَلُ نُوْرُهُمْ عَلىٰ نُوْرٍ هو - جن جي حالات ڪتابن ۾ موجود آهي - حدائق الورديه تان حضرت قاضي ثناء الله پاني پتي جي تعريف ۾ ڪي جملا نقل ڪيان

فَاِنَّهٗ كَانَ بَحْرًا فِي الْعُلُوْمِ الْمَعْقُوْلَةِ وَالْمَنْقُوْلَةِ لَاسِيَّمَا فِي الْاُصُوْلِ وَالْفِقْهِ فَاِنَّهٗ بَلَغَ دَرَجَةَ الْاِجْتِهَادِ فِيْهِ وَلَهُ التَّصَانِيْفُ الْمُفِيْدَةُ فِي التَّفْسِيْرِ وَالْحَدِيْثِ وَالْفِقْهِ وَالتَّصَوُّفِ اَخَذَ الطَّرِيْقَةَ الْعَلِيَّةَ مِنْ حَضْرَةِ سَيِّدِنَا الشَّيْخِ مُحَمَّدِ الْعَابِدِ قُدِّسَ سِرُّهٗ وَاشْتَغَلَ عِنْدَهٗ حَتّٰى وَصَلَ اِلىٰ مَقَامِ الْفَنَاءِ الْقَلْبِيْ ثُمَّ بِاَمْرٍ مِنْ شَيْخِهِ الْمُشَارِ اِلَيْهِ تَشَرَّفَ بِخِدْمَةِ حَضْرَةِ الشَّيْخِ حَضْرَتِ مِرْزَا مَظْهَرِ جَانِ جَانَانْ وَاشْتَغَلَ بِالسُّلُوْكِ فَاَتَمَّ مَرَاتِبَهٗ فِيْ خَمْسِيْنَ له

له بيشڪ اهو (قاضي ثناء الله پاني پتي قدس سره) معقول علمن (قرآن ۽ حديث کان سواءِ ٻين علمن ۾) ۽ منقول علمن (قرآن ۽ حديث) ۾ دريا هو، خصوصًا علم اصول ۽ علم فقه ۾ بيشڪ قاضي صاحب قدس سره انهي علمن ۾ درجه اجتهادي کي پهتو - قاضي صاحب جون گهڻيون تصنيفون فائده ڏيندڙ آهن علم تفسير، علم حديث ۽ علم فقه ۾ ۽ علم تصوف ۾ - قاضي صاحب طريقه عاليه نقشبنديه حضرت سيدنا شيخ محمد عابد قدس سره کان ورتائين ۽ سندن خدمت اندر سلوڪ ۾ مشغول ٿيا تان جو فناءِ قلبي

تَوَجُّهًا مِنَ الشَّيْخِ قُدِّسَ سِرُّهٗ وَفَرَغَ مِنْ تَحْصِيْلِ
عِلْمِ الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ فِيْ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَنَةً
فَتَصَدّٰى لِلْهِدَايَةِ وَالْإِرْشَادِ وَلَقَّبَهٗ حَضْرَتُ
الشَّيْخِ قُدِّسَ سِرُّهٗ بِعَلَمِ الْهُدٰى وَكَانَ يَقُوْلُ
نِسْبَتِيْ وَنِسْبَتُهٗ فِي الْعُلُوْمِ سَوَاءٌ وَهُوَ رُوْحٌ مُجَسَّمٌ
مِنَ الدِّيَانَةِ وَهُوَ مُرَوِّجُ الشَّرِيْعَةِ وَمُنَوِّرُ
الطَّرِيْقَةِ وَمُفْتِي الْفِقْهِ - وَالْمَلَائِكَةُ تُعَظِّمُهٗ
وَلَوْ سَأَلَنِي اللّٰهُ تَعَالٰى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَيِّ تُحْفَةٍ
أَتَيْتَنِيْ لَقُلْتُ لَهٗ بِثَنَاءِ اللّٰهِ الْپَانِيْ پَتِيْ الخ

قوله :- خواجه محمد معصوم امام رباني جي فرزند
سندس مكتوبات ۾ لکيو آهي ته منهنجي والد مرحوم و مغفور

(رضي الله تعالیٰ عنه) جي مقام تائين پهتو پوءِ پهرين شيخ
مُشار اليه (جنهن ڏانهن مٿي اشارو ڪيو ويو آهي) يعني شيخ
محمد عابد جي امر سان حضرت شيخ مرزا مظهر جانجانان جي خدمت ۾
ڦي سلوڪ ۾ مشغول ٿيا- پوءِ پورو ڪيائون مرتبن سلوڪ جي ڪرڻ جا
توجهن ۾ ته حضرت شيخ قدس سره کان ۽ علم ظاهر ۽ علم باطن
جي تحصيل کان ارڙهن سالن ۾ فارغ ٿيا- پوءِ خلق جي هدايت
۽ ارشاد جي مسند تي قائم ٿيا- ۽ کين حضرت شيخ مرزا مظهر
جان جانان قدس سره "علم الهدیٰ" يعني هدايت جو جهنڊو
جو لقب ڏنائون ۽ فرمائيندا هوا منهنجي نسبت ۽ قاضي صاحب
ثناء الله جي نسبت علوم ۾ برابر آهي- دين داري ۾ اهو روح
مجسم آهي ۽ شريعت ۽ طريقت کي روشن ڪندڙ آهي ۽ ملائڪ
(سڳورا) انجي تعظيم ٿا ڪن ۽ جيڪڏهن الله تعالیٰ قيامت ۾
(مرزا مظهر جانجانان) کان پڇندو ته مون ڏانهن ڪهڙو تحفو آندو اٿئي ته
آئون چوندس "قاضي ثناء الله پاني پتي (قدس سره)"

جي محل مونکي سڏيو فرمايو ته هن محل مونکي اهل بيت سڳورن جي باغ ۾ وٺي ويا ۽ عبدالقادر جيلاني جو باغ به مونکي ڏيکاريائون، پوءِ اهل بيت پنجن تنن سڳورن ۽ حضرت عبدالقادر جيلاني جي، اچي چٽو تعريف ۾ جا بيان ڪري ٻڌايائون ۽ پوءِ وفات ڪيائون.

اقول:- مولوي صاحب جي خدمت ۾ عرض ته ڪوڙ ڪيترو گناه آهي، بهرحال بمصداق ظنوا المؤمنين خيرًا- معلوم ٿو ٿئي ته اوهان صاحبن مڪتوبات معصومي شايد ڪونه ڏٺي آهي يا گهٽ ڪاوڙ سبب جو اهو شيطاني ڪم آهي- جيڪو ڏنو ڏهوندو ۽ سوسري ڏيو هوندو- تڏهن هوندي بهرحال جي ها ته نظرثاني ڪري ڏسو ها - اوهان صاحبن جي لکت ۾ ٽي غلطيون ثابت آهن، هڪ ته تحرير ۾ ثابت آهي ته "وفات جي محل حضرت مجدد الف ثاني قدس سره فرمايو" حالانڪ ايئن نه آهي- ٻارهن ڏينهن اڳ بيماري ۾ اهي ارشاد فرمايا اٿن، ۽ ٻي بيماري ۾ وفات ڪيائون. ٻي غلطي هيءَ ته تحرير ۾ آهي ته حضرت مجدد الف ثاني قدس سره فرمايو ته "مونکي باغ شيخ عبدالقادر جيلاني قدس سره جو ڏيکاريائون" حالانڪ اهڙي ارٿ ان مڪتوب ۾ ڪانهي- ٽين غلطي هيءَ ته تحرير ۾ آهي ته " اهل بيت ۽ پنجن تنن سڳورن ۽ حضرت عبدالقادر جيلاني جي اچي چٽو تعريف ۾ جا بيان ڪري ٻڌايائون" انهيءَ لکت مان معلوم ٿيو ته شايد...

پيرن جي تحريف کانه کيائون - حالانک ائين نه آهي
پاڻ چئن يارن سڳورن جي پڻ تحريف بيان فرمايائون
۽ ڪجهه حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني قُدِّسَ سِرُّهٗ
الاَقْدَسُ جي ڪمالات جوپڻ بيان ڪيائون - چوٿين
غلطي هي ته تحرير ۾ ثابت آهي ته ”پاڻ تحريف ڪندي ڪندي
وفات فرمايائون“ حالانک ائين نه آهي پاڻ ڪافي عرصو اڳ
گهري بيماري ۾ ڪيا هئا ۽ جيئن ته سڀ کان آخري مڪتوب
۾ بدآهي ۽ صاحب روضة القيوميه، ارمغان حق
وصال مجددي“ ۽ ٻين ڪتابن ۾ پڻ ثابت آهي پنجين
هي ته ”تحرير مان معلوم ٿو ٿئي ته حضرت امام رباني
مجدد الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهُ النُّورَانِي جن کي اهل بيتن،
حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني قُدِّسَ سِرُّهٗ ۽ ٻين سڳورن
جي شان جي پوري خبر نه وصال جي وقت پيئي، جا بيان
فرمايائون - اهو خام خيال مڪتوبات مان ته اصلا معلوم
نٿو ٿئي، حالانک آخري مڪتوب ۾ حضرت خواجه محمد الوثق
قُدِّسَ سِرُّهٗ حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره
جي ارشاد موجب جيڪي ارقام فرمايو آهي سو اڳي به ڪيترن
مڪتوبن ۾ لکيل آهي - مثال لاءِ اهل بيتن سڳورن جي
مدح ۾ مڪتوب ع ١٩٣ حصو چوٿو مطبوعه امرتسر ۾ ثنا فرمائي

ته مڪتوبات معصوميه دفتر اول مطبوعه ڪراچي مڪتوب
ع ١٩٣ ص ٣٤٩ - ته مڪتوبات حضرت امام رباني مجدد الف ثاني
دفتر اول حصو چوٿون مطبوعه امرتسر ص ٥٤ سطر ١٨ مڪتوب ع ٢٥١

اے برادر حضرت امیر چونکہ حاملِ بارِ ولایتِ محمدی علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام والتحیۃ اند تربیتِ مقام اقطاب و ابدال و اوتاد کہ از اولیاء عزلت اند و جانبِ کمالاتِ ولایت در ایشان غالب ست مفوض بامداد و اعانتِ آنحضرت ست سرِ قطب الاقطاب کہ قطب مدار ست زیر قدم اوست قطبِ مدار بحمایت و رعایتِ او مہم خود را سرانجام می نماید و از عہدۂ مداریت برمی آید حضرتِ فاطمہ و امامین نیز درین مقام با حضرتِ امیر رضی اللہ تعالیٰ عنہم شریک اند الخ

حضرات شیخین ۽ ختنین جي ثنا خواني انهي ساڳي مکتوب ۾ بہ لکهي فرمائي اٿن - حضرت شيخ عبد القادر جيلاني رضي اللہ تعالیٰ عنہ جي تعريف بہ اڳي لکهي قدس لکي اٿن ست جاري نکي اٿن يعني آخري مکتوب ۱۲۳ دفتر ٽيون حصو نائون مکتوبات شريف مطبوعه مجددي امرتسر ص ۱۴۴ ۾ سو حضرت محبوب سبحاني قدس سرہ جي فرمودي موجب - اهو سارو قصو حديقہ محموديہ جي اخير ص ۱۶۲ ۾ آهي

ٺهائي ساڳو مکتوب (مکتوب ۱۹۳ مکتوبات حضرت خواجہ محمد معصوم قدس سرہ دفتر اول) بجنسہ لکي اڳيان توهان مطالع ڪريو ته سو ص ۲۲۲ (مکتوبات ص ۳۶۹)

الحمد للّٰہ والسلام علیٰ عبادہ الذین اصطفیٰ حضرت ایشان بارا قدسنا اللہ سبحانہ

بسرِ الاذن بس پیش از مرض موت تپے وسُرفہ عارض شده
بود روزے چند از ان مرض صحت روئے داد چنانچہ بجماعت
اصلی آمدند و بے تکلف بجمعه حاضر می شدند بعد از یک ماہ
کم و بیش تپے عارض شد که روز ششم از آن بدار السرور
رحلت گزیدند در ایام نقاہت مرض پیشین می فرمودند که من
مستغرق کمالات اہلبیت رسول صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ
وسلم و دران ضعفہا با کمال استبشار بیان می فرمودند
که مرا در بلاغ اہل بیت سر داده اند و عجائب و غرائب
آن موطن مشرف می سازند و شطرے از ان در معرض
اظہار نیز آوردند و بعضے از خصائص و کمالات حضرت
امیر را کرم اللہ وجہہ که دیدۂ فکر و وہم اندیشه
از آن خیره و در راه ہست مشروح ساختند و ہمچنین
کمالات حضرت فاطمہ زہرا و حضرات حسنین را رضی اللہ
تعالیٰ عنہم بیان نموده اند علیٰ ہذا القیاس کمالات
سائر دوازده ائمہ را فرمودند بدین تقریب کمالات
و خصائص حضرات شیخین و حضرت ذالنورین را بیان
نمودند و نسبت و منزلت ہر کدام از این خلفائے
اربعہ و اہل بیت را با آن سرور علیہ وعلیٰ آلہ و
صحبہ الصلوٰۃ والسلام مشروح ساختند و بعضے
از خدمات شائستہ خود را که بوقوع آمده نیز درمیان
آوردند و قدرے از کمالات حضرت شیخ عبدالقادر

جیلانی قدسنا اللہ سبحانہ بسرہ الاقدس را ہم بیان کردند
چنانچہ در مرض اخیر این ذرۂ حقیر را وصیت بنوشتن
بعضے از این اسرار کہ قابل اظہار بود نمودند چنانچہ این
فقیر بمقتضائے وصیت در ایام عزای آنحضرت بحسب
فہم قاصر خویش با چشم گریان ودل ریش مواجہ روضۂ
منورہ نشستہ آن دریائے ناسفتہ را در سلک نظم
کشیدہ و داخل مکتوبات قدسی آیات آنحضرت گردانید
چنانچہ ختم مکتوبات جلد ثالث ہمان مرقومات مقرر گشت
والسلام علیکم وعلی من لدیکم۔
اميد ته مولوي صاحب جن اهو مكتوب مطالعو كيو
پنهنجون بيون غلطيون به معلوم كندا۔

قوله:- ان مان اها ڳالهه معلوم ٿي ته وفاتي
كان اڳي انهيءَ امام رباني كي حضرت عبدالقادر
جيلاني رضي الله عنه جي پوري دل جي خبر پئي هئي، جو چاتي اهو به ته نائين رحمة الله رحمة واسعة

اقول:- صديار يقين آهي ته حضرت محبوب
سبحاني سيدنا شيخ عبدالقادر جيلاني قدس الله
تعالىٰ سره الاقدس جو در جو خلفاء الراشدين ۽
امامن سڳورن ۽ نبين سڳورن كان گهٽ آهي عجب
تو ڳي جنهن حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره
هڪ ولي، خلفاء الراشدين، امامن، نبين جي شاه

۽ مقام جي خبر مڪاشفي جي وات سان ڏني اٿن ۽ اهن مقامن جو سير فرمايو اٿن پوءِ حضرت محبوب سبحاني قدس سره جي شان کان ڇو نه واقف هوندا

حدائق الوردية في حقائق اجلاء النقشبندية ص ١٨١ مطبوعه مڪه مڪرمه جي عبارت پڙهي غور فرمائي ڏسجي - (قَالَ قُدِّسَ سِرُّهٗ) كَثِيْرًا مَّا كَانَ يُعْرَجُ بِيْ فَوْقَ الْعَرْشِ الْمَجِيْدِ وَلَقَدْ عُرِجَ بِيْ مَرَّةً فَكَمَّا ارْتَفَعْتُ فَوْقَهٗ بِقَدْرِ مَا بَيْنَ مَرْكَزِ الْاَرْضِ وَبَيْنَهٗ رَأَيْتُ مَقَامَ الْاِمَامِ شَاه نقشبند رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وَرَأَيْتُ فَوْقَ ذٰلِكَ قَلِيْلًا مَقَامَ بَعْضِ الْمَشَائِخِ مِنْهُمُ الشَّيْخُ مَعْرُوْفُ الْكَرْخِيُّ وَالشَّيْخُ اَبُوْ سَعِيْدِ الْخَرَّازِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا وَالْبَعْضُ فِيْ مَقَامِهٖ وَتَحْتَهُ الشَّيْخُ نَجْمُ الدِّيْنِ الْكُبْرٰى وَالشَّيْخُ عَلَاءُ الدِّيْنِ الْعَطَّارُ وَسَائِرُ الْمَشَائِخِ دُوْنَهٗ له

له (حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره فرمايو آهي) گهڻا دفعا مونکي عرش (مجيد) جي مٿان پهچايو ويو ۽ البت هڪ ڀيري مونکي پهچايو پوءِ جڏهن عرش جي مٿان بلند ٿيس زمين جي مرڪز ۽ عرش جي درميان مفاصلي جيترو ته مون مقام سيد محمد بهاءُ الدين نقشبند رضي الله عنه کي ڏٺو ۽ مون ٿورو ان جي مٿان ڪن مشائخن جي مقامن کي انهن مان شيخ معروف ڪرخي ۽ شيخ ابو سعيد الخراز رضي الله تعالیٰ عنهما ۽ ڪن ٻين بزرگن کي به انهن مقامن ۾ ڏٺو ۽ ان جي هيٺان شيخ نجم الدين ڪبریٰ ۽ شيخ علاؤالدين عطار جو مقام هو ۽ باقي مشائخ اهن بزرگن جي هيٺان هئا -

وَفَوْقَ هٰذِهِ الدَّرَجَاتِ مَقَامُ أَئِمَّةِ أَهْلِ بَيْتِ
وَالْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِيْنَ وَكَافَّةُ الْأَنْبِيَاءِ
فَوْقَهُمْ عَلٰى طَرْفٍ مِّنْ مَقَامِ نَبِيِّنَا عَلَيْهِ
وَعَلَيْهِمِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ وَمَقَامَاتُ الْمَلَائِكَةِ
عَلَى الطَّرْفِ الْآخَرِ وَمَقَامُهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ أَرْفَعُ
وَأَعْلٰى وَاعْلَمْ إِنِّيْ كُلَّمَا أُرِيْدُ الْعُرُوْجَ
يَتَيَسَّرُ لِيْ وَرُبَّمَا يَقَعُ مِنْ غَيْرِ الْقَصْدِ - ١ه

انهي عبارت جي هيٺان تو لکي

وَلَقَدْ خَصَّهُ اللّٰهُ تَعَالٰى بِفَضِيْلَةِ نَشْرِ الْعُلُوْمِ
الدِّيْنِيَّةِ وَالْكَشْفِ عَنْ أَسْرَارِ الْعُلُوْمِ
اللَّدُنِّيَّةِ وَبَيَانِ مَرَاتِبِ الْوِلَايَةِ وَالنُّبُوَّةِ
وَالرِّسَالَةِ وَكَمَالَاتِ أُولِي الْعَزْمِ وَدَرَجَاتِ
الْخُلَّةِ وَالْمَحَبَّةِ وَإِظْهَارِ أَسْرَارِ الذَّاتِ
وَالشُّئُوْنِ الْإِلٰهِيَّةِ بِمَا لَمْ يُسْبَقْ إِلَيْهِ إِلٰى
أَذْوَاقٍ شَرِيْفَةٍ عَالِيَةٍ وَمَذَاهِبَ لَدُنِّيَّةٍ
عَالِيَةٍ لَوْ لَمْ يَكُنْ إِلَّا أَنَّهُ مُجَدِّدُ الْأَلْفِ الثَّانِيْ ٢ه
لَكَفٰى الخ

ك ۽ هنن درجن کان مٿي ٻارهن امامن سڳورن ۽ خلفاءِ راشدين جو مقام آهي ۽ انهن کان مٿي پاڪ پيغمبرن جي هڪ طرف بيٺا آهن سڳورن جا مقام هتان ۽ ٻئي طرف ملائڪ سڳورن جا مقام هئا ۽ پاڪ نبين عليه الصلوٰة والسلام جو مقام وري سڀني جي مقامن کان تمام زياده بلند ۽ اعليٰ آهي - ۽ تون ڄاڻ ته بيشڪ آئون جڏهن عروج جو ارادو ڪيان ٿو ته منهنجي لاءِ آساني ٿي ويندي آهي ۽ بسا اوقات ارادي کان سواءِ به عروج واقع ٿي ويو ٿو -

ك٢. بي شڪ تحقيق الله تعالیٰ حضرت امام رباني مجدد الف ثاني

بهر حال اَللّٰهُ جَلَّ وَعَلاَ کين اولي العزم ولي ڪيو
هو ۽ مَنْصَبِ اولي العزمي کان کين بهره مليو هو،
حضرت قاضي ثناء الله قُدِّسَ سِرُّهٗ اهو درجو ثابتي سان ڪيو
و حضرت مجدد مي فرمودند که چون اين سير بانجام و سانيدم
مشهود گشت که اگر بالفرض قدم ديگر در سير افزايد در عدم محض
خواهد افتاد وَاِذْ لَيْسَ وَرَآءَهُ اِلاَّ الْعَدَمُ الْمَحْضُ
اے فرزند ازاين ماجرا در توهم نيفتي که عنقا در شکار آمده و
سيمرغ در دام افتاد فَهُوَ سُبْحَانَهٗ بَعْدُ وَرَآءَ الْوَرَآءِ
ثُمَّ وَرَآءَ الْوَرَآءِ (يعني حق تعالى هنوز وراء الوراء
پس وراء الوراء است) اين وراثيت نه باعتبار وجود
حُجُب است چه حجب به تمام مرتفع گشته است بلکه باعتبار
ثبوتِ عظمت وکبريائي است الخ
هن عبارت ۾ فڪر ڪرڻ گهرجي ص ۳۹ ارشاد الطالبين
مطبع مجتبائي، دهلي ص ۶۰ ۾ گهڻو ذڪر ڪيو ويو آهي نه ته فرمائي ٿو

(ص ۹۸ انتان آئندہ) ڪي ديو علمي تبليغ ۽ لدني علمن جي رازن
سان نوازيو آهي ولايت ۽ نبوة ۽ رسالت جي مرتبن جي بيان ڪرڻ
سان ۽ اولو العزم اوليائن جي ڪمالين جي بيان ڪرڻ سان خلة
۽ محبة جي درجن جي بيان ڪرڻ سان خاص ڪيو ۽ ذات باري تعالى
جي رازن ۽ الٰهي امرن جي ظاهر ڪرڻ سان بخاص ڪيو انهي هيما
سان جو ڪنهن به اولياء سندن اعلى خيالات ۾ بي بها سوچ
۽ فڪر کان اڳ اِئي نه ڪئي ۽ پاڻ مخفي علوم مبارڪ به ظاهر
ڪيائون، جيڪڏهن بالفرض ڪين مجدد الف ثاني جي رتبي کان علاوه
رتبو نه ملي ها ته به سندن لاءِ مجدد الف ثاني جو مرتبو ۽ مقام اوچو آهي

حضرت مجدّد می فرمایند[1] مرتبهٔ مقدّسہ را کہ فوق حقیقت
صلواۃ ہست کہ استحقاق معبودیت صرف ہست و آن
فوق را ثابت ہست کہ اصل کل ہست و ملاذ ہمہ در آن مَوْطِنْ
وُسْعت نیز کوتھی می نماید و امتیاز ہم در راہ می ماند اگرچہ
بیچون و بیچگون باشد منتہائے اقدام کُمّل از انبیا و اکابر
اولیاء عَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيْمَاتُ اَوَّلاً وَّ
اٰخِرًا تا نہایتِ مقام حقیقتِ صلواۃ ہست کہ نہایتِ
مرتبہ عبادت عُبّاد ہست و فوق این مقام معبودیّت
صِرف ست کہ ہیچکس را در آن دولت ہیچ وجہ شرکت
نیست تا قدم بالاتر نہد تا ہر جا کہ شوب عبادت و عابد
ست قدم را در رنگ نظر گنجایش ہست و چون معاملہ
بمعبودیت صِرف رسد کوتھی کند و سیر بانجام رسد لیکن
حَمْدًا لِلّٰهِ سُبْحَانَهٗ کہ نظر را از آنجا منع نہ فرمودہ اند
و لقدر استعداد گنجایش دادہ سے بلا بودے اگر این ہم نبودے الخ

بهرحال حضرت مجدّد الف ثاني کي، جو مقام حقيقت
صلواة جو مليو انجو انهي جاءِ تي ذکر آهي، انهيءَ عبارت[2] تي
خوض ڪري ڏٺو گهرجي — اميد ته حجت هن بيو پيدو،
راقم الحروف کان مولوي صاحبن ڪجهه چند اندا آئون
بين عالمن غير طريقي وارن جا جو الاذن ۾ مڪتوبات جي
حاشيه ۾ بين ڪتابن تان اوتاري نڪي موڪيندس

(ص ۸۹ تان آندل) [1] هي فرموده مکتوب ع ۳۶ دفتر اول حصو پنجون
مکتوبات شريف مطبوعه مجددي امرتسر ص ۸۰ ۾ آهي. [2] هي فرموده
مکتوب ع ۹۸ دفتر ٻيون حصو ۹ مکتوبات مطبع امرتسر ص ۹۸ ۾ آهي

ھن تنگ رسالہ ۾ ماپڻ مشڪل آھن -

قوله :- حق تہ اٿئي اِھا ڳالھ پوءِ وٺئي تہ مڃ
وٺئي تہ انڪار ڪر -

اقول :- آئون بہ عرض ٿو ڪريان تہ حق اٿئي،
اھا ڳالھ جا جواب ۾ حوالن سان ڏيندو ٿو اچان
اوھان جي مرضي مڃيو يا انڪار ڪيو -

قوله :- انھيءَ ڳالھ جا نظائر گھڻائي موجود آھن
بھجة الاسرار ۽ نزھة الناظرين ۽ نزھة المجالس
۽ ٻين ڪيترن ڪتابن ۾ ھي ڳالھ لکيل آھي تہ يمن ۾ ڪو
وڏو ولي ھو عبد الرحمٰن نالي حضرت شيخ عبد القادر
جيلاني جي ڏينھن ۾ ھڪ دفعہ حضرت سيد جيلاني جي
مجلس ۾ ڪنھن شخص اچي عرض ڪيو تہ سائين يمن ۾
شيخ عبد الرحمن يمني جمعہ جي ڏينھن وعظ ڪندي فرمايو
تہ عبد القادر جيلاني جو نالو ھن زمين تي جتي ڪٿي بکري جي
ويو آھي مگر حقيقت ۾ اسان ست ورھ سير ڪيو آھي تہ
انھيءَ جي رڳ ڪي نہ ڪو اندر ڏٺو سون نہ ڪو باھر تنھن ھن پاڻ
حضرت عبد القادر جيلاني فرمايو تہ ڏر يا ان کي چئون
پھر وٺڻ ڏيندو ٿو سياھي اندر جي حضور جي ويٺلن کي چيو
ڏسي سگھندو؟ تون وڃي عبد الرحمان کي چئو تہ عبد القادر
جيلاني تو کي چوي ٿو تہ ھن سال قدر جي رات رمضان جي ۲۷
تاريخ تو کي جيڪو گوخد اڃي نور جو مليو ھو جنھن جي مٿان

قُلْ هُوَ اللّٰهُ، سڀ گوڙي لکيل هئي، سو مٿس جي هٿان ٽوڪي مليل هئي اُگهاڙي ٿي پوين ته عبدالقادر جي حقيقت ۾ من ڪونه ڏٺو اها ڳالهه جڏهن شيخ عبدالرحمٰن پُٽتي ٿي ٿنهن ڏاڍو رنو، چيائين ته بي شڪ عبدالقادر جيلاني سردار آهي سڀني وليّن جو، ۽ انجو قدم آهي سڀني جي گردن تي ـ

اقول :ـ نزهة المجالس، جلد اول باب ذم الكبر ص ۱۲۳ ۾ اهو قصو ڏنل، مولوي صاحب جي تحرير ۾ ٻه غلطيون معلوم ٿيون هڪ ته صاحب نزهة المجالس ان بزرگ کي عبدالرحمٰن طفسونجي ڪري لکيو آهي نه يمني، مگر مولوي صاحب يمني ڪري لکيو آهي ـ ٻيو ته ڪتاب واري وعظ لاءِ جمعه جي ڏينهن جو شرط ڪونه لکيو آهي، مولوي صاحب جمعه جو ڏينهن لکيو آهي، شايد مولوي صاحب کي خيال ۾ آيو هوندو ته جمعه جي ڏينهن کان سواءِ وعظ نه ڪيو هوندائون ـ ظَنُّوا الْمُؤْمِنِيْنَ خَيْرًا ـ ٻيو ته مولوي صاحب لکيو آهي ته وعظ ڪندي چيائين ته "حضرت سيدنا شيخ عبدالقادر جيلاني رضي الله تعالىٰ عنه جو نالو مبارڪ هن زمين تي الخ حالانڪ ائين نه آهي اول وعظ ڪندي هن بزرگ طفسونجي ٿي فرمايو" اَنَا بَيْنَ الْاَوْلِيَاءِ

كَالْكُرْكِيِّ بَيْنَ الطُّيُوْرِ وَاَطْوَلُ هُمْ عُنُقًا ـ

هڪ شخص حضرت محبوب سُبحاني قُدِّسَ سره جو مريد اُتي حاضر هو تنهن ٻڌي ان ڏانهن اُٿي ويو چيائين ته

مونکي چيائين ته آئون توسان ڪُشتي ڪريان. بهرحال اُهو
ٻنهي رڳو مغلوب ٿي چڪو ٻڌو ته تون ڪٿان جو آهين؟
ان شخص چيو ته بغداد شريف جو، حضرت غوث الثقلين
قُدِّسَ سِرُّهٗ جو مريد آهيان - پوءِ شيخ عبدالرَّحمٰن
قُدِّسَ سِرُّهٗ فرمايو ته آئون چاليهه ورهه قدرت جي دروازي
تي رهيو آهيان - حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني قدس سره
کي نه اندر ڏٺم نه ٻاهر الخ -

معلوم ٿيو ته هاڻي ٽين غلطي آهي، جو مولوي صاحب
لکيو آهي ته "مگر حقيقت ۾ اسان ست ورهه سيکيو"
پنجين غلطي هي ته مولوي صاحب جي لکڻ مان معلوم
ٿو ٿئي ته حضرت غوث الثقلين جگر گوشهٔ حسنين
ڪريم الطرفين جناب حضرت محبوب سُبحاني قدس سره
ان وقت حاضر هو، حالانڪ ائين نه آهي پاڻ ان
وقت بغداد شريف ۾ پنهنجن مريدن سان وعظ ۾
مشغول هوا ۽ پڇڻ کي فرمايائون ته اوهين ٻئي
طفسونج ته اڻ وڃو شيخ کي چئو ته شيخ عبدالقادر
جيلاني توکي سلام ڏئي ٿو وهو چيائين ته "تون
دروازي تي آهين ۽ اهو اندر حضور ۾ آهي، دروازي
وارو حضور واري کي ڪونه ڏسندو آهي - انجي علامت
هي آهي ته هڪ نئون سفيد وڳو، جو قل هو الله (سورة
سڳوري) منقش هو تو ڏاهڻ مرڪليو ويو آهي جنهن

وقت ۱۲ هزار ولي ”حاضر هوا، جو اُهي شاهد آهن.“ پوءِ
جڏهن اُهي قاصد طفسونج ۾ ويا سلام ڏئي خبر چا
ڏنائون ان کان پوءِ شيخ طفسونج جواب ۾ چيو ته ”سچو آهي
شيخ عبدالقادر جيلاني قُدِّسَ سِرُّهٗ“ چاڙهي جي عبارت
جنهن هي آهي۔ فَلَمَّا دَخَلَا عَلَى الشَّيْخِ عبد الرحمٰن
قَالَا اِنَّ الشَّيْخَ عَبْدَ الْقَادِرِ الْكِيْلَانِيَّ يُسَلِّمُ عَلَيْكَ
وَيَقُوْلُ لَكَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ صَدَقَ عَبْدُ الْقَادِرِ
رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ اھ

هاڻي مولوي صاحب پنهنجي ڪنهن بيکي چاچي ڏسي تنڪيٽر
غلطي ڪئي اٿس۔ ائين ثابت نه آهي ته“ ڪو شيخ طفسونجي
رنو چيائين ته پيرن شيخ عبدالقادر جيلاني سردار آهي سيني وليّن جو
۽ انجو قدم آهي سيني جي گردن تي“ اھ

مولوي صاحب جو عجب ٿو لڳي ته اهو قصو ڪتاب آنڌا
نُزهة المجالس“ جو حوالو ڏنو اٿس انهي ته اهڙي طرح ڏسڻ
۾ ڪونه آيو آهي ـــــ شاهه ابوالمعالي قادري قُدِّسَ سِرُّهٗ
جنهن حضرت محبوب سبحاني قُدِّسَ سِرُّهٗ جي حڪم موجب
ڪتاب ”تحفة القادريه“ تاليف ڪيو آهي اُن بدائين ڪونه
لکيو آهي بلڪ سڳو نزهة المجالس وارو قصو لکيو آهي ۽
چاڙهي ۾ هي عبارة آندي اٿس ته صَدَقَ الشَّيْخُ
عبدالقادر سلطان الوقت وصاحب التصرف صرّح (سنت)
شايد ڀيا قسمي ڪتاب مولوي صاحب وٽ آهن جن ۾

هوندا هجن يا ڪتاب کوليو اٿن پر ڪاوڙ جي جوش ۾ پوري وڏس ٽيڪ تي نه آيا اٿن ۽ وسري ويو اٿن. ظنوا المؤمنين خيراً.

در حقيقت اها ڪرامت حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره جي آهي جو مولوي صاحب اُن محبوب جي ثالي ڪيترين جا اُتون هليو آهي تهن ڪري سند نه تحرير ڪرڻ جا تي پيروي نه ٿي آهي. وري به پڙهي لکيل کي غور ڪري ڏسڻ گهرجي تہ ڇا لکيل آهي؟

قوله: سچ ڪري ڏسو تہ ڪوبہ ولي انهي حضرت پيران پير رضي الله تعالیٰ عنه جي مدد کان سواءِ هرگز ولايت کي پهچي نٿو سگهي.

اقول: بي شڪ اڳ جيڪو ويو تہ سند ۽ نص نہ جي جي قدمن تان ولي آهن مگر اخص الخواص ۽ جيڪي ڪمالات نبوت کان مشرف آهن سي نہ پير قدمي کان ٻاهر آهن جو اهو قول حضرت غوث الثقلين قدس سره پاڻ عالم روءِيا ۾ قبول فرمايو آهي ۽ اهو انهن بہ ثابت ٿي آيو تہ هن هزار ۾ سيڪيون ولي حضرت مجدد الف ثاني قدس سره جي وسيلي سان ولي ٿو ٿيئي. مجدد مائة ۽ مجدد الف ۾ ايترو فرق آهي جيترو سوءِ ۽ هزار ۾ بلڪ زياده.

قوله: ڏسو تہ مرحوم محمد سيد لواري واري

سندن س والد مرحوم جي مناقبي ۾، جو ڪتاب فارسي
لکيو آهي تنهن ۾ لکيو اٿس ته منهنجو والد مرحوم
فرمائيندو هو ته ان ڳالهه جي اسانکي پڪ ٿي چڪي آهي
ته ڪو به وَلِيُّ اللّٰهِ حضرت علي رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ۽
حضرت عبد القادر جيلاني رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ جي
مدد کان سواءِ ولي ٿي ڪين سگهندو

اقول:- جو ڪتاب حضرت خواجه محمد سعيد
قُدِّسَ سِرُّهُ بزرگ لواري شريف واري جو جوڙيل آهي
انجو نالو "صَقَالُ الضَّمَائِرِ وَالْمُسَامَرَةُ لِلسَّرَائِرِ" آهي
هن مسڪين وٽ موجود آهي - مولوي صاحب جنهن ڪو
جملو لکيو آهي ته "بزرگ لواري واري هن طرح پنهنجي
والد شريف کان نقل ڪري لکيو آهي" اهو جملو مونکي ڪتاب
۾ ڪونه آيو بهرحال جيڪڏهن هوندو ته انهيءَ ارشاد
۾ ڪو عجب ڪونهي، جو ته حضرت علي ڪَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ
ته اصلي صاحب قرب ولايت وارن جو پيشوا آهي، ڪنهن
به وليءَ کي سواءِ حضرت علي ڪَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ جي ولايت
نٿي ملي سگهندي، پر اهڙيءَ طرح حضرت ٻارهن امامن
سڳورن کان پوءِ اهو دور حضرت محبوب سبحاني قدس سره
کي پهتو - هزار ورهه کان پوءِ انهيءَ ڪم جو سندن نائب
مناب يعني قائم مقام حضرت مجدد الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهُ
ٿيو - پوءِ جيڪڏهن ڪو به فيض جي نسبت اصل ذاهن

ڪري، جهڙو حضرت شيخ عبدالقادر جيلاني ٻارهن امام
يا اصلي اصل الاصل حضرت علي ڪرم الله وجهه ڏانهن
تہ درست آهي، اهو ڏسڻ جو گهٽ ۾ گهٽ وليّن جو آهي
جنهن حضرت علي کان ارشاد ورتو هجي، انهيءَ ڪان
مثالن پڻ ڏسڻ جا آهن، جيئن مصلح المفتاح[ل] مختصر
۾ سيّد قاري دائري شريف واري اهو ذڪر آندو آهي
پر حال هي ڳالهه ياد ڪرڻ جوڳي آهي تہ جيڪڏهن
هڪ شخص جي وسيلي سان وليّن سڳورن کي فيض
تو پهچي تہ هن اٿين نہ معلوم ڪيو تہ جنهن شان وساطت
فيض جي وٺي تہ تارڪن، اهو گهڻن ئي پيو اُن ڪان جنهن وساطت
تارڪن - جهڙو مثلاً حضرت علي ڪرم الله وجهه جي وساطت سان وليّن کي ارشاد تو
ملي، اٿين نہ چئبو تہ کو حضرت صديق رضي الله تعالى عنه گهڻ
ئي پيو - حضرت علي ڪرم الله وجهه کان در حقيقت
هي فيض چين پارن جو آهي - جيئن تہ حضرت
خواجه صفي الله قدس سره اهو تحقيق لکيو آهي
ظاهر آهي تہ جنهن ارشاد جي نسبت حضرت صديق
اڪبر رضي الله تعالى عنه سان هوندي اهو زياده
آهي پيو ڪان - اها ڳالهه اوهان صاحب جا جي ڏسو

له "مصلح المفتاح" مطبوعه فيض سبحاني بند ڪوٽڙي ص ٣٢ ه
ست ع١١ ۾ هن طرح لکيل آهي - پر مرشد جي اُن کي
جنهن کي هو ع ارشاد جو امر ڪنا حضرت علي اي هينا
هون ڏي جو آهي مرشدن جو آيان انهان پڻ مثالن

حضرت صديق اڪبر رضؓ قرب نبوة جو پيشوا آهي، حضرت
مجدد الف ثاني قدس سره بوراثت ۽ تبعيت قرب
نبوت کان مشرف ٿيو. ڪما مرّ

هاڻي مولوي صاحب معلوم ڪري گهرجي ته بزرگ
لواري شريف واري حضرت مجدد الف ثاني قدس سره
جي تعريف لکي، پوءِ تو فرمائي ته "پوءِ جي مجددِ مائة مجدد
الف ثاني قدس سره کان پوءِ ٿيا سي به اڳين مجددِ مائة
کان زياده آهن. صفحه ۱۳ تو لکي [1]

خصوصاً در مکتوب چهارم مجددی است بدانند
که بر سر مائة مجددے گذشته است امّا مجددِ مائة دیگر ست
و مجدد الف دیگر چنانچه درمیان مائة والف فرق
ست درمیان مجددین اینها نیز همان قدر فرق ست
بلکه زیاده از آن و مجدد آن ست که هرچه در آن مدت
از فیوض بامتان برسد بتوسط او برسد اگرچه اقطاب
واوتاد آن وقت بوند و بدلاء و نجبا باشند ــ
خاص کند بندهٔ مصلحت عام را اھ

پس ازینجا قیاس باید فرمود که چون مجدد الفی را بر
مجددان مائة ماضیه مزیت هزار بر صد ست مجدد مائة
که بوراثت مجدد الفی قدس سره و باتباع شاه راهش
بعدش می شوند مزیت و علو مرتبهٔ خود بر همان مجدد ا

[1] صقال الضمائر والمسامرة لکسرائر مطبوعه حسيني مجدد
گهوگهاري واقع بمبئي ص ۱۳ خوليه محمد سعيد نقشبندي مجددي تو لکي.

مانی مسبوقہ ہم ہمان قدر دارند الخ

صفحہ ۱۵۹[له] ۾ تو آئي تہ سخن زيارت مرقد حضرت خواجۂ خواجگان فخر الاکابران حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ درمیان افتاد کہ دراین وقت راہ ریلوی جاری ست وکرایہ ارزان پس حضرت ایشان قدس سرہ فرمودند کہ زیارت فیض بشارت حضرت خواجۂ خواجگان برائے اصحاب بصیرت بمثابہ زیارت مصطفو علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام محمد و معین ترقیات ذات محبت ست الخ

جنهن ته الله جل و علا کين تبعيت ۽ وراثت سبب ڪمالات نبوة جي مقامن کان مشرف فرمايو تهن ڪري بزرگ لواري واري فرمايو ته "زيارت حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره جي اصحاب بصيرت لاءِ زيارت مصطفوي صلى الله عليه وسلم جي مشابه ترقيات ذات محبت جي ۾ مدد ڏيندڙ آهي الخ"

حضرت قاضي ثناء الله قدس سره ۾ ين ثابت ڪيو آهي ته تبع تابعين کان پوءِ وري ڪمالات نبوة جو مقام سواءِ حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره جي ڪنهن کي نه مليو آهي. جنهن جي تحقيق اڳ گذري آهي پاڪ حضرت مجدد الف ثاني قدس سره جلد اول حصه

له يعني حضرت خواجه محمد سعيد لواري واري جيڪو ڪتاب "صيقل الضمائر والمسامرة للسرائر" مطبوعه مطبع حسيني محمد گهوٽڪي واقع بمبئي ص ۱۵۹ سطر ۱۴ ۾ لکيل آهي.

چوٿين) ص ۵۴ مطبوعه امرتسر ۾ مڪتوبات ۾ [1] ٿا فرمائن - اين فقير را تا زمانے که بکمالاتِ مقامِ نبوت بمتابعت پيغمبر خود نرسانيدند وازآن کمالات بهرهٔ تام ندادند بر فضائل شيخين بطريق کشف اطلاع نه بخشيدند وغير از تقليد راهے نه نمودند - اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ هَدٰنَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْلَآ اَنْ هَدٰنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ روزے شخصے نقل کرد که نوشته اند که نام حضرت امير در بهشت ثبت کرده اند الخ -

قوله:- تڏهن ته اهو به رڳو خود مجددي نقشبندي ڄاتو وڃي ٿو ته اهڙا اهڙا ارين مجددي اُن بزرگ جيلاني کي وليتن ۾ يڪتا ڄڻي ويا آهن -

اقول:- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حضراتن مجددين سڳورن جو اعتقاد سيني وليتن ڏانهن عموماً ۽ پهنجي اڪابرن ۽ حضرت محبوب سبحاني قُدِّسَ سِرُّهٗ ڏانهن خصوصاً گهڻو ڪا نه گهٽو آهي ـــ حضرت قدوة السالڪين زبدة العارفين، خلاصة المحققين - سلطان الاولياء غوث الخلائق بحر الحقائق حضرت مرشدنا ومولانا خواجه حاجي صاحب حضرت خواجه عبد الرحمٰن قُدِّسَ سِرُّهٗ جي ملفوظات "انيس المريدين" ص ۳۷ ست ۱۰ مطبع مجددي ۾ آهي

[1] مڪتوب ۲۵۱ دفتر اول حصه چوٿون مڪتوبات شريف حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره ست ۱۲

حضرت محبوب سبحاني پير پيران دستگير بيكسان
حضرت پير صاحب را ملقب به سيد الجن و الانس
مي نمودند واوشان را مرشد خود مي گفتند۔

حضرات مجددي حضرات خواجگان قدس الله اسرارهم جي ختمه مبارڪ ۾ حضرت محبوب سبحاني قدس سره جو ختمون پڻ گڏي پڙهندا آهن ۽ سندن روح پر فتوح جو هديو فرمائيندا آهن - خصوصًا اهي حضرات جيڪي حضرت خواجه عروة الوثقى محمد معصوم قدس سره جو اولاد مٽياري شريف ۽ ٽنڊو سائينداد شريف ۾ آهن، سي ته حضرت محبوب سبحاني قدس سره جو ڏهٽاڻو آهن - انهن حضراتن جو حضرت غوث الثقلين قدس سره نانو آهي جيئن ته "عمدة المقامات" ۽ ٻين ڪتابن ۾ چٽو بيان ڏنل آهي۔

ڪتاب "لمعات الانوار" ۾ آندو اٿس ته حضرت خواجه بلاگردان شاه عبدالقيوم قدس سره کي حضرت محبوب سبحاني قدس سره ظاهر ٿي فرمايو ته توهان منهنجي اولاد مان آهيو - اهو ئي سبب آهي ته حضرات سڳورا حضرت محبوب سبحاني قدس سره جو انتهائي قدر ادب ڪندا آهن جو اسان ۽ اوهان کان ڇي نه سگهندو ڇو ته هو اهل بصيرت جا آهن۔

قوله:- خود امام رباني به اهو اقرار ٿو ڪري

جو چوي ٿو ته مونکي ولايت اصل الاصل واري ڳالهه بزرگن جي مدد سان ملي -

اقول:- انهيءَ عبارت جو جواب اڳ گذري آيو ته عروج اخير جو مطلب نسبت فرديت مان آهي جو پاڻ ان عبارت جي هيٺان فرمايو اٿن ته

واين درويش را بايه نسبت فرديت که عروج اخير مخصوص بآن ست که از پدر بزرگوار خود حاصل شده بود الخ مبدا معاد ص ٥ مطبع مجددي سطر ٥ - مطبوعه مجتبائي ص ٣ سطر ١٨

بهرحال انهيءَ عبارت جي اڳين بزرگن کي پٺ خبر هُئي ۽ سندن نظر مان گذري هئي يقين آهي ته اهي تعصب کان پري هوا نه ته هوند اهي تحقيق ڪن فتامّل -

قوله:- ته هن مولوي صاحب کي توبه ڪرڻ گهرجي ۽ اهڙو ڪتاب نه لکڻ گهرجي -

اقول:- هن مسڪين ته رَوضَةُ القَيُّومِيه جو ترجمه ڪيو آهي جو حضرت خواجه محمد احسان قُدِّسَ سِرُّهٗ جو تاليف ٿيل آهي، جنهن ۾ احوال مجدديه بيان "هدية احمديه (مطبوعه مجتبائي واري) پٺ لکيو آهي - انهيءَ ڪتاب جا حوالا ڪيترا ئي عالمن بزرگن ڏنا آهن، جهڙوڪ دُرِّ مَكنُونَاتِ

جي حاشيه تي ۽ ”تذييل الباقيات الصالحات وغيرها
۾ —— شاه غلام علي محدث دهلوي قدس سره
”رسالة ايضاح الطريقة مطبوعه امرتسر“ ۾
پڻ حوالو ڏنو آهي - ڪتاب ”ذڪر مجدديه“ (مطبوعه
لاهور) ۽ ”سوانح عمري امام رباني“ ۽ ”سلسلة الذهبيه“
۽ ٻيا ڪتاب جيڪي هندستان ۾ ڇپيل آهن اُهي
”روضة القيوميه“ جو حوالو ڏنائون، خود ”روضة القيوميه“
جو ترجمه هندستان ۾ ٿيو آهي (مطبع بليس پريس
فريد ڪوٽ پنجاب) شيخ ولي الله صديقي ان جو
مترجم آهي - اهو ڪتاب مطبع مجتبائي دهليءَ مان
ملي ٿو ۽ پڻ خانقاه سرهند شريف وٽان -

هاڻي مولوي صاحب جي خدمت ۾ عرض آهي ته
جن ”روضة القيوميه“ جا حوالا ڏنا آهن، جن
وٽ ”روضة القيوميه“ وظيفو هو سي توبه ڪري
ڪان سواءِ مري ويا ڇا؟ هاڻي انهن جي حق ۾ ڇا
ڪهڙي فتوىٰ ٿا ڏيو؟ الله جل وعلا شانه اهڙن
ڪفر جي ڪلمي ڪان پناهه ڏيندو وٽن ولي ڪامل جن
وٽان هزارها مڪمل ٿيا آهي توبه ڪان سواءِ مري
ويا هجن - وفات ڪيل مومنن ۾ اهو گمان
علي العموم نه ڪبو آهي پوءِ ولين ۾ بدگماني ٿيڻ
نه هيڪاري ٻين ڪم آهي -

آئون مولوي صاحب کي تون چوان ته او ”ها صاحبن کيميا ڪرامت“ ڪتاب جوڙيو آهي، جو پين ڪتابن جو ترجمو ڪيو اٿو ۽ ڪهڙي شخص ان ڪتاب تي اعتراض ڪيو آهي؟ شال رب سائين اعتراضي ڪان بچائيندو آمين - هاڻي پڻ ايوته توبه ڪهڙي گناه کان ڪجي -

قوله:- پر جي لکي پڻ روڪندو ته حضرت غوث جا غلام الحمد لله گهڻا آهن جو انشاء الله تعالیٰ ائين پڇيندو ري ڦٽو ڪندس جو پتو به نه پوندس -

اقول:- حضرت غوث جا غلام جيڪي سچا ٿي گذري ويا آهن ته حضرت مجدد الف ثاني رضي الله تعالیٰ عنه جي دروازي جو غلام ٿي گذاريو بلڪ سندن طريقي کان مشرف ٿي پاڻ کي مجددي قادري ٿي ڪوٺايو، جهن مڪتاب جي ترجمي ۾ تڪرار آهي اهو پهنجي مجلس ۾ اهن بار بار ٿي پڙهايو - ٿي سگهي ٿو ته هاڻي نوان نالي جا غلام اهڙا اسامات هوندا جي وليءَ جي ڪرامت جي رد ڪرڻ لاءِ تيار ٿيا هوندا اهو ڪو عجب ناهي سچ چيو اٿن ”مسلماني در ڪتاب مسلمانان در گور“ مونکي مولوي صاحب جو عجب ٿو لڳي ڇا بچائنس ٿو ته حضر

غوث جا غلامَ ڇا الهام کي ڇيندا ؟ يا مڪاشفات کي
يا ڪرامات کي ؟ - يقين آهي ته ڪتاب معلوم ۾ اهي
ڦي بيان آهن، پوءِ جي ائين ٿي بيناته ڇٽبو ته اهي
حضرت غوث جا غلام نه ڇٽبا بلڪ نجدي ڇٽبا
نجدي قوم ته خود حضرت غوث الاعظم قَدَّسَ اللّٰه
سِرَّهٗ العزيز جي ياهين ڪرڻ ۽ سڻ ڪرڻ کان
منع ٿا ڪن ۽ پنهنجن ڪتابن ۾ لکن ٿا ته ولي اهو
ڪم نه ڪن ٿا نه ڪرائن ٿا پوءِ انهن کي غوث الاعظم
جو غلام ڪهڙي معنيٰ سان چئي سگهبو - يقين
تو جا ٿا ته اهڙو وقت ڪونه ٿي گذريو آهي جنهن
۾ ڪنهن به ٿيل، وليءَ سگورن جي ڪتابن کي
رد ڪيو هجي - نجدن به اهڙو ڪم نه ڪيو، هاڻي
جي اهڙا شخص پيدا اٿيا آهن، چئبو قيامت ويجها
آهي دَجَّال جي اچڻ ۾ دير ڪانه رهي آهي -
هن وقت جو مشائخ، طريقي قادري سڳوري
جو مسند نشين، شاه محمد صاحب، جو حيدرآباد
دکن ۾ رهي ٿو، انهيءَ سڳوري پڻ حضرت امام رباني
مُجَدِّدِ الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهُ النوراني جي افادات جي
رد ۾ ذاڻهن متوجه ٿي هڪ ڪتاب جوڙيو هو - نواب
لشڪر جنگ بهادر، جنهن اهو ڪتاب ڏٺو اُن صلاح
ڏني ته استخارو ڪر - خواب ۾ ڏٺائين ته هڪ ميدان

۾ آهيان جنهن ۾ ٻارهن قطب مراقبي ۾ ويٺا آهن۔ شاهه معروف صاحب سلام ڏنو انهن مان هڪ قطب سلام جو جواب ڏنو، ۽ شاهه صاحب کي محبوبيت ٿيو ته هي سڀ قطب حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قُدِّسَ سِرُّهٗ جي تشريف لاءِ انتظار ۾ ويٺا آهن جڏهن حضرت مجدد الف ثاني جن تشريف فرمائي، تڏهن سڀ خوش حال ٿي تعظيم لاءِ اُٿيا، جنهن قطب، شاهه صاحب کي سلام ورايو هو اُن حضرت مجدد رضه کي چيو ته هي شاهه معروف اُهو آهي جو اوهان تي اعتراضن لکڻ ۾ مشغول آهي۔ حضرت مجدد الف ثاني رضه شاهه معروف صاحب تي ڪرم جي نظر ڪيائين، جنهن ڪري گهڻي پشيماني کان پگهر ۾ ٻڏي ويو، جڏهن جاڳيو تڏهن سڀ ڪتاب پاڻي ۾ ڏوٻي ڇڏيائين ۽ اها ڳالهه نواب لشڪر جنگ بهادر سان ڪيائين۔ اهو قصو تفصيل سان حضرت شاهه صاحب جن شاهه وڪيل احمد صاحب سڪندر پوري سان ڳنبرگ جي سفر ۾ بيان ڪيو، سو سڄو قصو هدية مجدديه" ص ۹۱ مطبع مجتبائي ۾ آهي مطالع ڪري ڏسي گهرجي۔

بهرحال حضرت غوث ڄاڻجي ڪي سچا غلام آهن پر انهن کي نيت رَاللّٰهُ جَلَّ وَعَلَا ابليس جي جيتي ڪان ڇڏائي

معلوم ڪري سگهجي ته پتو پوي ٿو ته اهي علم باطني
ڪان عاري آهن، اُهي اصل ڪان وليءَ سڳورن
جا دشمن ٿين ٿا. ڏسو! ابن جوزي عليه
الرحمة حضرت غوث الاعظم جو سخت منڪر هو، مگر
الحمد لله جو ڪيس حضرت غوث الاعظم قدس سره
جي معافي ڏني جيئن ته خطبي اشعة اللمعات شرح
مشڪواة ۾ تصريح آهي. علامه ابن جوزي "تلبيس ابليس"
ڪتاب تصنيف جوڙيو آهي جيئن ته محدث دهلوي
اهو بيان پنهنجي رسالي ۾ ڪيو آهي. بهرحال وليءَ سڳورن
جي ارشادن تي هرگز اعتراض ڪري نه سگهجي. اهل
سڪر جي ڪلام جي ته تاويل ڪئي ويندي، اهل صحو
جي ڪلام تي اعتراض ته وڏي ناداني، حماقت،
جهالت ۽ آخر ۾ سبب ٿئي ٿو امت ۾ ضلالت جو آهي

قوله:- اصل سچي ڳالهه هي آهي ته حضرت
غوث الاعظم رضي الله عنه ۽ امام رباني جي وچ
۾ فرق مريد ۽ مرشد ۽ تابع ۽ متبوع ۽ هادي ۽
مهدي جو آهي.

اقول:- اڳين نادرين سڳورن فرق نه ڪيو،
مولوي صاحب کي شايد ڪو وڏو مقام حاصل ٿيو
آهي جو باطن جي اک کلي اٿس جنهن سان فرق ڪري ٿو
شرمت بادا هزار شرمت بادا ڪي مرشد جهان جا ۽ پيءُ

متبوع ۽ ٻئي مهدي آهن.

مولوي صاحب کي انگريزن جي پڳهار ڪانئڻ سبب شايد قلب ۾ نقطه ويندل آهي جنهن ڪري اهڙيءَ ريت چئو آهي سه بادرد ڪشان هر ڪه دراُفتاد براُفتاد اها نوڪري سندس ايئن نه هوندي پر نمڪ حرامي سندس ايئن إِذَا فَاتَ الشَّرْطُ فَاتَ الْمَشْرُوْطُ.

قوله:- حضرت غوث الاعظم آهي مرشد نه مُجَدِّدِي آهي مريد، حضرت غوث آهي متبوع هُوَ آهي تابع، هُوَ هادي نه هُوَ مهدي، هُوَ حضرت جيلاني آهي آسمان نه هي آهي زمين ڪٿي آسمان ڪٿي زمين، ڪاٿي ڪيئر، ڪاٿي ڪيئر ڪي تيو ڪوهيار، ڪاٿي ٿهت ڪٿي

اقول:- مولوي صاحب کي مجدد ۽ مُجَدِّدِي فرق جي خبر ڪانهي جرأت ڪري وڃي مُلّاحن وارا پهاڪا پچاري ۾ ڏيڻ لڳو آهي بهرحال اهڙي جرأت مولوي صاحب کي ڪرڻ نه گهرجي خبر نه ٿي پوي نه ڪهڙي سبب بزرگ قدم کي گهٽو تيز ڪيو آهي.

٭ نظم ٭

ولين جي ڪتابن ڪان نه ٿون ٿُهه مولوي صاحب

وَلِيَنَّ جواب ڪري ٿون :: اَکيا ترڏن اُهن ڏِرن تو :: نه ڪاوڙ ڏاهن ڇهڙون

جهڪو ٿرهُو مولوي صاحب

وَلِيَنَّ جو به آلڪيو :: انهن سَيَنّ ڪان سکيو :: انهن اُلفت منجها حڪو

ڇگو ڪَهُو مولوي صاحب

خُدائي ڦهڪا ڏج ٿون :: نه عِلمي ورنيٰ ڄ ٿون :: انهيءَ ڪان سگهيو ٽتون

ڪري پهُو مولوي صاحب

نصيحت ٻُڌ اها منهنجي :: نه ڳالهه ٻڌي ڪنهنجي :: ٿِيَڻ ڪاشل اِلگون سنهجي

بَه ٽوٻو مولوي صاحب

قوله:- لکندڙ حضرت غوث اعظم جو ڪتو محمد عثمان معلم الفقه مدرسة الاسلام ڪراچي بند ۔

اقول:- اِها ايمان جي نشاني آهي جو ولين جي محبت اوهان جي وجود ۾ آهي مونکي به دعا ڪان نه وسارينداﷲ !

العبد خاڪپاءِ مُجدّد نظر محمد مدرسه مُجدّد ديهه ديهات فقط والسلام

تَمَّتِ الرسالة الشريفة بعونه تعالیٰ و بتوفيقه

تاريخ ٩ رجب المرجب ١٤١٥ھ مطابق ١٣ ڊسمبر سنه ١٩٩٤ع عيسوي روز آچر

ڪتبه

نور احمد عفاعنه الصمد سومرو نسبًا نقشبندي مشربًا مدرسه مجددي ديهه ديهات شريف

ضميمه

از افادات

قطب العارفين فخر الكاملين زيب زينت مجددين
حضرت صاحب قبله عبدالله جان المعروف به شاه آغا
مُجَدِّدي سرهندي قَدَّسَ اللهُ تعالىٰ سِرَّہُ الاَقدس

ضميمه اوّل از فقير عبدالله عرف شاه آغا عفی عنه ص ٨

قوله :- (اي قَالَ المولوي عثمان الكهوڙو اهي)
پيو سبب هي آهي جو انهي مكتوبات امام رباني ۾ توڙي سندن ٻين كتابن ۾ تمام اهڙيون گهڻيون جايون آهن جي هڪ ٻئي جي برخلاف آهن هڪڙي هنڌ هڪڙي طرح ته ٻئي لکيون ڪري ٻئي هنڌ ٻي طرح، جي هڪ ٻئي جي تناقض آهن الىٰ آخره

اقول :- مولنا صاحب بار بار چوي ٿو ته حضرت مجدد جي كلام ۾ تناقض آهي - مهرباني ڪري اسانکي ٻن ٽين ۾ اسان ڏيکاري ته كهڙن جاين تي مولنا صاحب کي تناقض ڏسڻ ۾ ۽ سمجهڻ ۾ آيو آهي - هي ته فقط دعوىٰ آهي دعوىٰ جي واسطي ته ثبوت ۽ دليل ۽ شاهد گهرجي، بغير ثبوت ۽ شاهد جي دعوىٰ نامسموع ۽ مردود آهي -

اسانکي انهن كلامن مختلفن جا کي مثال به ڏيکاري ڏيو ۽ اسين انهن جا جواب ڏيون ۽ تطابق ڪري ڏيکاريون

اوّل مهرباني ڪري اسانکي تناقض جي معنىٰ ٻن ٽين ۾

تناقض چاڪي چئبو آهي، تنهنجا شرائط ڪهڙا آهن؟ سي اسين
عرض ڪريون ٿا جي هڪ منتهي طالب العلم ڀڻ اُن سگهي ٿو.

در تناقض هشت وحدت شرط دان ۔۔ وحدت موضوع و محمول و مكان
وحدت شرط و اضافت وحدت جزء و كل ۔۔ وحدت فعل ست و قوت وحدت آخر زمان

مثلاً- ڪوئي ته "زيدٌ كائنٌ بالقوة" ۽ ٻيو چوي "زيدٌ ليس بكائنٍ" اي بالفعل نه انهي ۾ ڪي تناقض نه چئبو، جي چوي ته "زيدٌ قائمٌ وقت الصبح" ۽ چوي ته "زيدٌ ليس بقائمٍ اي وقت الظهر" ته ٻئي قول صحيح آهن هڪ ٻئي جا متناقض نه آهن

اهيو قول مولانا صاحب جو مثل قول انهي ڇوڪري جي آهي جو ٻئي ڏهن ڪان ڇيونه پٽ هئي اسڪول ماستر جيڪو نئون آيو هي سو عيسائي آهي ۽ چيائين بابا ماستر صاحب ته ڏاڍو سنو ماڻهو آهي پر اسانکي سندس ڳالهه تي اعتبار نٿو ٿئي، چيائين سو ڇو؟ چيائين ايا هڪڙي ڏينهن هڪڙي ڳالهه ڪري ٿو ٻئي ڏينهن ٻي ڳالهه ڪري ٿو. هڪڙي ڏينهن اسانکي سبق پڙهايائين ته "چار ۽ چار اٺ" ٻئي ڏينهن وري چيائين ته "پنج ۽ ٽي اٺ آهن" هاڻي اسين سندس ڪهڙي ڳالهه تي اعتبار ڪريون، تنهن وانگي مولوي صاحب کي خواه مخواه اختلاف ۾ تناقض نظر اچي ٿو في الحقيقة نه ڪو اختلاف آهي نه ڪو تناقض. سالڪن کي سير ۽ سلوڪ ۾ مختلف حالات ۽ مقامات ڏسڻ ۾ اچن ٿا، هر وقت، هر حال ۾ جيڪي مشاهدو ۾ ايو آهي اهو ئي ٻڌائن، مثلاً حضرت پير دستگير کي ڪن هنن جو نئين

آسمان تي ڏٺو اٿن نه ڪي هن اٺين آسمان تي، ڪن ته هن عرش عظيم تي ۽ هر هڪ مشاهدو جو اظهار ڪيو اٿن، اهو ڪو اختلاف ۽ تناقض چئبو ڇا؟ - ممنوع تناقض اهو آهي جنهن جي تطبيق نه ٿي سگهي - ڏسو صحيح البخاري، جو اَصَحُّ الْكُتُبِ بَعْدَ كِتَابِ اللّٰه" آهي، مختلف حديثون آيو آهن، پهرين باب ڪتاب الوضوء ۾ هڪڙيون حديثون آيون آهن ته حضور جن عليه الصلواة والسلام وضوء ۾ هڪ هڪ دفعو اعضاءِ وضو ڌوتا، ڪن ۾ آهي ته ٻه ٻه دفعا، ڪن ۾ آهي ته ٽي ٽي دفعا ڪن حديثن ۾ آهي ته هٿ ٻڌي نماز پڙهيون ڪن ۾ آهي ته هٿ ڇوڙي نماز پڙهيائون عَلٰى هٰذَا الْقِيَاس -

پوءِ ڇا مولانا صاحب چوندو ته صحيح بخاري ۾ متناقض حديثون آيون آهن تنهنڪري اهن تي اعتبار نه ڪبو؟

افسوس آهي مولوي صاحب جي گستاخي ۽ بي ادبي جو جو حضرت امام رباني سان اهڙي لب ولهجه سان ٿو ڳالهائي جهڙو ڪو پنهنجي شاگرد يا نوڪر سان ڳالهائي ادب ۽ احترام جي ليکي ڪان لنگهي ويو ٿو، ننڍن لاچار اسين انجي برخلاف لکڻو پيو ٿو ته حضرت پيردستگير جي وصف سان هن لڙهن ڪتاب پڙهيل آهن، اسانجو انهن تي اعتراض ڪونه آهي

ضميمه دوم از فقير عبدالله عرف شاه آغا عفي عنهم ص ٩

قال:- پوءِ جيڪا ڳالهه مونکي معلوم ٿي آهي ساهتي آڻون ٿو ڪي پڙهندڙ ان ٿورا اتي قول فيصل جي انصاف

ڪنهن بہ ته ڏيري ته چوندين ته امام ربانيءَ جو حضرت شيخ
جيلانيءَ کان وڏو آهي، وڏ چاپر مٿ به هرگز ڪو نه چئي سگهندين

اقول:- مولانا صاحب خبر نه آهي، اوهان ڪي سير ساهيو
ڪٿان آندي آهي، جنهن سان اولياءُ جي مرتبي جي تور تڪ
ڪري سگهو ٿا. قرآن ۽ حديث ۾ ته اهيو فيصلو ٿيل نه آهي
باقي پنهنجي عنديه اعتقاد ۽ ميل خاطر ڪي فيصلو ڪريو ٿا جو اسان
لاءِ حجت ۽ دليل نه آهي. هر ڪو سالڪ صوفي پنهنجي طريقي ۽ پيشوا
کي افضل و اڪمل چئي سگهي ٿو ۽ مشائخن سلوڪ وارا جو ته
بالاتفاق اهو چوڻ آهي ته هر ڪنهن طالب کي پنهنجي استاد يا
پير مرشد کي افضل و اڪمل چوڻ ۽ سمجهڻ ضروري گهرجي، اوهين
جيڪڏهن پير مرشد ۽ پنهنجي طريقي کي افضل و اڪمل چوڻ
جو حق رکو ٿا ته مرحوم مولوي نظر محمد اهو حق نه ٿو رکي ڇا؟ بلڪ
سڀني طريقتن جي پيشوائن کي خواه چشتي طريقه جا هجن يا سهروردي
طريقي جا اهيو حق رکن ٿا جو پنهنجي پير يا طريقي کي افضل چون
جئين ته اسين مذهب حنفي جا مقلد آهيون ۽ پنهنجي مذهب
۽ پنهنجي امام کي سڀني کان افضل و اڪمل سمجهون ٿا تنهن
سڀني مذهبن ۽ امامن جو احترام ڪرڻ واجب سمجهون ٿا
خواه مذهب شافعي هجي يا مالڪي ۽ حنبلي - اهڙي طرح
طريقت ۾ پنهنجي پير و مرشد يا پيشواءِ طريقت کي افضل و اڪمل
سمجهڻ ضروري آهي. كَمَا صَرَّحَ بِهِ الْمَشَائِخُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ
اهو عشق ۽ محبت ۾ قانون فطرت جو آهي ته پنهنجي محبوب ۽

معشوق کي سڀني کان اعليٰ و افضل، اجمل ۽ اڪمل ڄاڻن ٿا.
نقل آهي ته بغداد جي خليفي هڪڙي دفعي چيو ته هي مجنون عامري جي
تون مائي ليليٰ جي هيتري تعريف ڪري ٿو، ڪهڙي ڳالهه تي؟ سا اسان وٽ وٺي اچو، سون
هي آڻي وئي. ليليٰ کي وٺي آيا، بادشاهه هن کي ڏسي چيو، مائي تون اهڙي
خوبصورت نه آهين جهڙي مجنون چوي ٿو. مائي ليليٰ هڪ لحظه بادشاهه کي چيو ته
چُپ ڪر، چُپ ڪر، تون مجنون جي اکين سان ڪونه ٿو ڏسين، پر تون هن اکين
تو چوين. مجنون واري اکين ڏسندي پوءِ مون ڏانهن نهار. ڪما قال في المثنوي

گر ز دگر خوبان تو افزون نيستي ... گفت خامش چون تو مجنون نيستي

اوهان کي پنهنجي اعتقاد موجب حضرت پير دستگير اعليٰ ۽
افضل سمجهڻ گهرجي ته اوهان کي مبارڪ هجي. مرحوم
نظر محمد کي پنهنجو نظريو مبارڪ هجي.
ٻُڌو، ٻُڌو! مرحوم مولوي نظر محمد جو منهنجي اعتقاد
اوهان کي ٻڌايان. حاجي خير محمد جمالي ۽ نيل چوهڙ جمالي
جو، ڳالهه ڪندو هو ته هڪڙي ڏينهن حضرت صاحب جن
مونکي ٻلهڙيجي فرمايو ته ٽوڪرو ميوي جو ڪوئٽا مان آيو
هوندو، اهو اسٽيشن مان کڻي اچ. اسٽيشن تي ويس ته
اهو ٽوڪرو گاڏي مان نه لٿو، بابو چيو ته ٻي سواري اچي ته
ڪراچيءَ اتان خالي موٽي ٽنڊو سائينداد آيس ته مرحوم
مولوي نظر محمد انهي گاڏي مان لٿو هو، پڇڻ تي خطابي به سيائين
ڪندو هو، سو به ٽنڊو سائينداد وڃي پيو، منهنجي اکين اڳيان

لاله حضرت قبله خواجه عبد الله جان المعروف به حضرت شاهه آغا رحمها والد بزرگوار زبدة العارفين وقدوة السالڪين خواجه محمد حسن جان قدس سرهما

سائين کا نه ٿئي - مون کان ڇيائين، درگاهه تي سڀ خير آهي؟
حضرت صاحب جن ۽ صاحبزادا سڀ خوش آهن، پيا ڪهڙا ماڻهو
مهمان آيل آهن؟ - مون چيو ته ڪهڙو پير صاحب خراسان آيل
آهي، حضرت صاحب جن به انکي تعظيم گهڻي ٿا ڏين - چيائين،
پير صاحب ڇا ٿو چوي، ڪهڙيون ڳالهيون ٿو ڪري - مون چيو
رات ڪچهري ۾ ويٺا هواسين، پير صاحب چيو ته "هن وقت
سرهندي پيرن ۾ به چڱا آهن، هڪ اوهانجو پير
صاحب سنڌ جو، ٻيو هرات ۾ ساڳي ملڪ ۾ آهي"
ته مولوي صاحب هڪل ڪري ڪاوڙ سان چيو هان!
پير صاحب ڇا چيو؟ مون چيو پير صاحب هيئن چيو -
وري مون تي هڪل ڪري مولوي صاحب چيو ته هو
غلط ٿو چوي، اهيو پير صاحب ڀُليو آهي، جو چوي ٿو
ته حضرت صاحب جهڙو ٻيو به پير هرات ۾ آهي سائين.
پير صاحب مرشد جهڙو ٻيو ڪو به پير دنيا ۾ آهي ئي
ڪونه - مون چيو سائين اوهين ته ڪونه ٿا چئو ته
پير صاحب جي ڳالهه اوهانکي ٻڌايم مونکي معاف ڪجو

وَأَجْمَلُ مِنْكَ لَمْ تَرَ قَطُّ عَيْنِي
وَأَحْسَنُ مِنْكَ لَمْ تَلِدِ النِّسَاءُ

ترجمو: توکان وڌيڪ سهڻو منهنجي اکين ڪڏهن نه ڏٺو آهي
۽ تو جهڙو حسين پٽ ڪنهن ماءُ نه ڄڻيو آهي

پورو ٿيو ضميمه

تقريظ

از
حضرت والاشان مُحقق دوران فصيح البيان
حافظ القرآن حضرت قبله آغا محمد هاشم
جان صاحب مجددي سرهندي قُدِّسَ سِرُّهٗ
بِسْمِهٖ سُبْحَانَهٗ وَبِحَمْدِهٖ وَصَلّٰى عَلٰى حَبِيْبِهٖ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ
بَعْدَ التسمية والحمد والصّلوٰة على سيّد السّادات
حضرت مولانا مولوي حافظ نظر محمد صاحب سومرو رحمة الله تعالیٰ عليه کي الله سُبْحَانَهٗ وتعالیٰ ظاهري ۽ باطني نعمتن سان نوازيو هو. پاڻ ديني علمن جو جيّد عالم ۽ حقائق ومعارف الهيّه جو عارف کامل هو، پنهنجي حياتي شريعت ۽ طريقت جي خدمت ۾ صرف کيائين ۽ هزارين مسلمانن جي علمي ۽ روحاني پياس کي پنهنجي فيض جي درياءِ مان لاٿائين — پنهنجي مرشد کامل سراج العارفين مصباح الواصلين حضرت علامه حافظ خواجه محمد حسن جان فاروقي مجددي قُدِّسَ سِرُّهُ الاقدس سان بي پناه عقيدت ۽ محبت رکندو هو ۽ هر وقت سندن ڪمالات ۽ ڪرامات جي ذڪر ۾ رَطبُ اللّسان رهندو هو. حضرت قبله قدس سره به مولوي صاحب کي تمام گهڻو پيار ڪندا هوا ۽ پنهنجي اولاد جي طرح سمجهندا هوا. سندن هٿ اکرا هي نموذنا آهن

جن ۾ مولوي صاحب مرحوم ومغفور کي ”مُحِبُّ محترم اَخُوْنَا فِي اللهِ“ ۽ ”خَادِمُ الشَّرِيْعَةِ وَقَيِّمُ الطَّرِيْقَةِ“ ڪري لکيو اٿن - انهن ڪان وڌيڪ ٻي ڪهڙي فضيلت ٿي سگهي جو مرشد پاڻ پنهنجي مخلص ومريد کي اهڙن لقبن سان ياد ڪري -

مولوي صاحب جي تعزيت ۾ جيڪو ڏو خط لکيو اٿن تنهن ۾ تحرير فرمائن ٿا ته ”مولوي صاحب جي وفات جو ڏک ۽ غم ساري سنڌ جي اهل السنة والجماعت کي ڪرڻ گهرجي، جو مولوي صاحب هن زماني ۾ دين جو ٿنڀ ۽ اسلام جو رڪن هو - ٻيا جاءِ تي لکن ٿا ته ”مولوي صاحب جماعت جو روح روان آهي“ -

مونکي ياد آهي ته بالڪل ابتدائي عمر ۾ حضرت قبله قُدِّسَ سِرُّهٗ سفر ۾ هن ناچيز کي پاڻ سان وٺي ويندا هوا تنهن ڪري سورت جو سبق ڏئي مولوي صاحب کي فرمائيندا هوا ته هُن کي وچي سبق پڪو ڪراءِ - ٻوءِ مولوي صاحب مونکي سبق پڪو ڪرائيندو هو، جنهنڪري مولوي صاحب کي مان پنهنجو استاد تو سمجهان - الله سُبحانهٗ وتعالىٰ مولوي صاحب درجات کي بلند فرمائي - مولوي صاحب ڪم نفس متواضع، درويش صفت ۽ اخلاق فاضله سان سينگاريل هو، ناواقف ماڻهو ڪيس ڏسندو هو ته درويش ۽ فقير ڪري سمجهندو هو، پر جڏهن وعظ ۾ سندس جوش بيان

۽ تبحّر علمي کان واقف ٿيندو هو ته حيران ٿي ويندو هو
روضهٔ عاليه سرهند شريف جي زيارت بابرڪت کان
مشرّف ٿي حضرت قبله قدّس سرّهٗ جي همراهيءَ ۾ موٽندي
جڏهن دهليءَ ۾ قيام رهيو ته ان وقت مولوي صاحب جي وعظ
تي دهلي جا ماڻهو شيدائي پيا ۽ ورنه سنڌ ۾ وعظ
جون مجلسون ٿينديون رهيون. خلوص ۽ للهيّت جي
ڪري سنڌ ۾ بيان ۾ عجب اثر ٿيندو هو ته مولوي صاحب
اهل زبان دهلي وارن واري اُرْ دو ته ۾ ڳالهائي سگهيا.
سلسله عاليه مجدّديه جي هڪ وڏي خوبي اها آهي ته
سلسلي جا سڀ متوسلين ٻين سلسلن جي سڀني بزرگن سان
عقيدت ۽ محبت رکن ٿا ۽ نه صرف انهن جي عظمت جا قائل
۽ معترف آهن بلڪ انهن کي پنهنجو مرشد ڪري سمجهندا آهن.
انهن ۾ اهو تعصّب نه آهي ته پنهنجي سلسلي جي بزرگن کان
سواءِ ٻين اولياء الله ۽ بزرگن کي نه مڃن
سلسله عاليه مجدّديه هڪ درياءَ جي مثال آهي
جنهن ۾ گهڻيون نديون ۽ نهرون اچي پيون ٿيون. پوءِ
جيڪو به سالڪ ان درياءَ مان پيالو پيئي ته سو درحقيقت
انهن سڀني ندين ۽ نهرن جو پاڻي پيئي ٿو. ڇو ته سلسله
عاليه مجدّديه ۾ سڀني سلسلن جو فيض شامل آهي
قادري، چشتي، سهروردي ۽ ٻين طريقن جي بزرگن
خاص ڪري سلسله نقشبنديه جي اڪابر جي روحانيت

متوجه رهي ٿي ۽ انهن جي نسبت بررگي ڪار رهندي آهي
جهڙيءَ طرح هڪ مؤمن ۽ مسلم تي لازم آهي ته سڀني
برحق نبين کي مڃي ۽ انهن جي نبوت تي ايمان آڻي ۽ نفس نبوت
۾ ڪو فرق نه ڪري باقي جيئن قرآن شريف ۾ آهي ته بعض
نبين کي الله سبحانه وتعاليٰ بعض نبين تي فضيلت ڏني آهي
تهڙيءَ طرح اولياء الله ۾ درجا آهن، درجا ته سڀني جا
بلند آهن مگر بعضي اولياء الله جا درجا انهن کان بلند
برتر ۽ بالا آهن - درجن جي بلندي جو مدار نه نبين ۾ ڪثرت
معجزات تي آهي ۽ نه اولياء الله ۾ ڪثرت ڪرامات تي -
حضور اڪرم صلي الله عليه وسلم جو شان ته سڀني
فضيلتن ۾ سڀني نبين کان نرالو ۽ اعليٰ آهي "آنچه خوبان
همه دارند تو تنها داري" - ليڪن حضرت عيسيٰ کي محير العقول
۽ ڪثرت معجزات جي ڪري حضرت ابراهيم تي علىٰ نبينا
وعليهم الصلوات والتسليمات فضيلت نه ڏني سگهي
جو حضرت ابراهيم جو شان سيني نبين ۾ حضرت جن کان
سواءِ سڀني کان اعليٰ آهي - ساڳي طرح بعضي اولياء الله
جون ڪرامتون ۽ خوارق عادات زياده آهن ليڪن بعضي
ٻين وليّن جا درجا انهن کان تمام بلند آهن - درجن جي
بلندي جو مدار معرفت الٰهيه جي بلندي ۽ قرب الٰهي تي آهي
نه ڪي ڪنهن شيءِ تي - جنهن علم الله سبحانه وتعاليٰ کي
آهي يا اولياء الله کي جن کي الله سبحانه وتعاليٰ اهو علم ڏنو هجي

"ولي را ولي مي شناسد" مشهور ۽ صحيح مقولو آهي اسان بي خبرن کي انهن ۾ لب کشائي جي جرأت نه ڪرڻ گهرجي - البته ڪنهن قدر ان باري ۾ اسين پنهنجي قليل علم جي بناءِ تي جو چئي سگهون ٿا سو هي آهي ته انجيل ، تورات ۽ زبور ۽ ٻيا آسماني صحيفا برحق الله تعالىٰ جا برحق نبين تي نازل ڪيل آهن ليڪن قرآن مجيد جي درجي ۾ هرگز اچي نٿا سگهن تهڙي طرح ٻين چوٽي جي بزرگن ۽ اولياء الله جي تصنيفات ۽ ملفوظات به موجود آهي ۽ حضرت امام رباني مجدد منور الف ثاني جي تصنيفات ۽ مڪتوبات به موجود آهي - زهد و تقوىٰ ، ذڪر و فڪر رياضت و عبادت - اعمال صالحه ۽ اخلاق حميده جي باري ۾ ته انهن ڪتابن ۾ گهڻو ڪجهه ملندو ليڪن انهن کان سواءِ مقامات عاليه ۽ حقائق و معارف الهيه جي سلسلي ۾ جيڪي قدر ۾ مڪتوبات شريف مجددي ۽ سندن تصنيفات ۾ اٿل لپ موتي ۽ امل مال ٿا ملندا تن جي تلاش ٻئي هنڌ عبث ثابت ٿيندي - زهد و رياضت ۾ معرفت و حقيقت ۾ جيڪو فرق آهي تنهن کي مولائي روم ڪهڙي نه سُٺي پيرايه ۾ بيان ڪيو آهي -

سير زاهد هر مهے يک روزه راه ۔ سير عارف هر دمے تا تخت شاه

اهو خيال جو عرصه کان دل ۾ جاءِ گزين هو ، تنهنجي تائيد هن ڪتاب جي صفحه ۵۵ ۾ حضرت

شاهه غلام علي جي بيان ۾ پوريءَ طرح ثابت ٿئي ٿي، جو
دُرُّ المعارف جي صفحه ٧٩ ۽ صفحه ١١٦ ۽ صفحه
٢٣٤ تائين درج آهي - جنهن جو ترجمو هيٺ ڏجي
ٿو- حضرت شاهه صاحب فرمايو ته "معرفت
جون اهي ڳالهيون جو حضرت مجدد الف ثاني
رضي الله تعالىٰ عنهُ بيان فرمايون آهن
هن اُمت ۾ ڪنهن به انهن خواطرن نه ڪيو آهي
۽ اهي مقامات جيڪي حضرت مجدد الف ثاني
رضي الله تعالىٰ عنهُ تحرير فرمايا آهن علم
مان ڪنهن به اهي معرفتون تحرير جي
لڙي ۾ نه پوتيون آهن - زمين ۽ آسمان
۾ حق سبحانهٗ وتعالىٰ جي عرفان ۾ ڪو به ڪتاب
حضرت مجدد جي مڪتوبات قدسي آيات
جهڙو موجود نه آهي"۔
۽ ساڳي طرح حضرت شاهه صاحب فرمائيندا هوا
ته "ساري اُمت جي اولياء الله جون سڀ
معرفتون حضرت مُجدد جي ڪلام ۾
موجود مندرج آهن پر سندن مخصوص
معارف اولياء ڪرام جي ڪنهن به ڪلام
۾ هٿ نٿا اچن انتهىٰ"
مولوي نظر محمد رحمة الله عليه جي تربت ۾

حق سبحانهٗ وتعالىٰ نور جا ٿل وسائي، جو پاڻ وڏي محنت ڪري هي ڪتاب ”اَحْسَنُ التَّقْرِيْر“ لکيائين ۽ بزرگن جي ڪتابن مان پنهنجي مدعا جي ثبوت ۾ ايڏا احوال ڏنا ائين - حقيقت سج جي طرح روشن ٿي سامهون اچي ٿي. تنهن سان گڏ هن ڪتاب جي اها به خوبي آهي ته بين اولياء الله جي ادب جي دامن ڪٿي به هٿون نه وئي آهي.

محدثين ڪرام لکندا آهن ته حضور اڪرم صَلى الله عليه وسلم جي فضيلت سڀني نبين سڳورن تي ضرور بيان ڪجي ليڪن انهي انداز ۾ ته ڪن نه نبين جي معاذ الله توهين ٿئي.

ساڳئي نظريئي تي مولوي صاحب مرحوم به عمل ڪيو آهي مولوي صاحب مرحوم جو فرزند دلبند مولوي نور احمد سلمه ربه جو ”اَلْوَلَدُ سِرٌّ لِاَبِيْهِ“ جو مصداق آهي - تنهن کي الله سائين اها توفيق ڏني آهي جو پنهنجي والد ماجد رحمة الله عليه جو جواهر بي بها، ڪتاب ڇپائي رهيو آهي. مگر مان به خوش دل نور احمد کي چوندس ته انهي ڪتاب جو اردو ترجمو ڪري اهو به ڇپائي جو اردو وسيع زبان آهي ته هن ڪتاب جو فيض عام ٿئي

اَللّٰهُمَّ وفقنا لما تحب وترضاه وَاجْعَلْ
آخرتنا خيرًا مِّنْ اُوْلاه بحق حبيبك
صلى الله عليه وسلم وآله واصحابه
واولياء امته رضي الله تعالى عنهم اجمعين

عبده محمد هاشم مجددي عفي عنه

۲۳ صفر ۱۳۹۲ هه

فخر عاشقان دربار مجدد حضرت علامه حافظ شاه محمد جان قدس سره

جانه اظهار عقيدت جوڙ مايو آهي

الشيخ احمد في الورى ذاك الامام المقتدى — مَنْ كان قطب اوانه من كان فرد زمانه
مقدام صف الاصفياء مصباح نادي الاولياء — نبراس جمع الاتقياء من كامل اعيانه
بثّ الهداية في الورى قاد البرية نحوها — عمّ البسيطة كلها بسناه من عرفانه
علم الهدى من غيث الندى عين العطا — لِلّٰه من انصاره وللحق من اعوانه
دِيْنُ الهدى صارت به مخضرة افنانه — والشرك منقلع البنا يبكي على خذلانه
مَنْ ضاءت الدنيا بنور وجوده وظهوره — فالخلق اصبح شاكرا بجنانه ولسانه
مَنْ كان باهر حجة من ربه في خلقه — مَنْ كان واضح اية لله في اكوانه
جمع الشريعة ماهر الطريقة زاخرا — من جاء مخمورا الى الرحمن في رضوانه

كتبه احقر نور احمد سومرو عفي عنه
تاريخ ۵ شعبان المعظم سنه ۱۴۱۵ هجري مطابق
۷ جنوري سنه ۱۹۹۵ عيسوي روز جمعو
از مدرسه مجدديه ڀرڏيا
شريف

«مناجات»

بدرگاه قاضی الحاجات منظومه من الحضرة العلامه
یعنی صاحب ضمیمه واخلاق جمیله واوصاف
حمیده حضرت قبله خواجه عبد الله جان المعروف به حضرت
شاه آغا سرهندی مجددی قدس سره بتوسل مشائخ
نقشبندیه وسلسله حضرات مجددیه از حضرت صدیق اکبر رضی الله عنه
تا حضرت خواجه محمد حسن جان قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم

(۱) حمد اول مچوان رب العلاجی واسطی
شکر بیحد خالق ارض و سماجی واسطی
(۲) پوءِ پچوان دل جانسان لک صلواتون ۽ سلام
سید الکونین ختم الانبیاجی واسطی
(۳) کرکرم مون تی خدایا مصطفیٰ جی واسطی
حضرت صدیق اکبر باصفاجی واسطی
(۴) رک سلامت دین ۽ ایمان منهنجو ای خدا
حضرت سلمان فارس پارساجی واسطی
(۵) نیک کر قسمت اسانجی ۽ سعادت کر نصیب
حضرت قاسم امام الاتقیاجی واسطی
(۶) صادقن ساحت کر منهنجو اله العالمین
جعفر صادق امام الاولیاجی واسطی

(٧) ڪري ياده دين ۽ ايمان اسانجو باليقين
بايزيد بوسطامي پيشوا اچي واسطي

(٨) بوالحسن سوخارقاني شهر جو ساڪن هيو
صاحب ڪشف و ڪرامت مقتدا اچو واسطي

(٩) حضرت شاهه بوعلي عالي حسب عالي نسب
صاحب علم و عمل نور الهديٰ اچي واسطي

(١٠) حُسن ظاهر حُسن باطن شيخ يوسف کي هيو
ڏي اسانکي حُسن بئي اُن مرتقا اچي واسطي

(١١) عبد خالق غجدواني هو امام العارفين
خلق جو رهبر ٿيو خاصو خدا اچي واسطي

(١٢) معرفت پنهنجي عطا ڪر ۽ محبت ڪر نصيب
پير ڪامل عارف راهه هُدا اچي واسطي

(١٣) نيڪ بختي ڪر عطا ۽ عاقبت محمود ڪر
حضرت محمود شاهه اصفيا اچي واسطي

(١٤) سلسلي جو پير ڪامل هو علي رامتني
حضرت بابا سماسي باصفا اچي واسطي

(١٥) پير پيرن وڏو هو سيد مير ڪلال
ڪم عقد و ڪنيار ڪو هو پير رباچي واسطي

(١٦) نقشبند نقش بند اُن هو بهاء الدين ولي
تنهن ڪيو روشن طريقو هي خدا اچو واسطي

(١٧) دل ۾ ذڪر حق جو جنهن خوچو رياڻ هرهڪ شب
حضرت يعقوب چرخي پيشوا اچي واسطي

(۱۸) بند نفس ۽ قيد شيطان کان خدا آزاد ڪر
خواجهٔ احرار شاهه بي ريا جي واسطي

(۱۹) زهد ۽ تقويٰ طهارت علم ۽ حلم و حيا
زاهد و درويش و خواجه امڪنگي جي واسطي

(۲۰) ڪر بقا بالله سان موصوف فاني غير کان
شيخ عبدالباقي باقي بقا جي واسطي

(۲۱) جنهن ڪيو روشن شريعت ۽ طريقت جو ڏيو
تنهن مجدد الف ثاني مقتدا جي واسطي

(۲۲) ڏي اسان کي يا الاهي تون گناهن کان پناهه
خواجهٔ معصوم اول حق نما جي واسطي

(۲۳) رنگ اسان کي دين ۽ ايمان جو ڏي اي خدا
صبغة الله شاهه بي رنگ و ريا جي واسطي

(۲۴) شاهه اسماعيل جو هو صاحب تقويٰ عجيب
جنهن ڪئي قربان جان تنهن جانفدا جي واسطي

(۲۵) خواجهٔ معصوم ثاني شاهه غلام محمد ولي
صاحب فيض و ڪرامت باصفا جي واسطي

(۲۶) دل اسان جي صاف ڪر ۽ زنگ ظلمت دور ڪر
شاهه صفي الله امام الاصفيا جي واسطي

(۲۷) شاهه فضل الله جو ٿيو فيض جاري سنڌ ۾
فضل ڪر يا رب اسان تي اوليا جي واسطي

(۲۸) حضرت شاهه عبدالقيوم هو اهڙو جانشين
صاحب علم و عمل فيض ۽ هدي جي واسطي

(٢٩) حضرت شاهہ عبدالرحمٰن هو سراج الاولياء
آفتابِ معرفت نور الهدىٰ جي واسطي

(٣٠) هو ابو ۽ پيراسان جو مخلصن تي مهربان
حضرت خواجه حسن جان رهنما جي واسطي

(٣١) هيترن پيرن ولين کي الله العالمين
تنهنجي در تي ميڙ آندم التجا جي واسطي

(٣٢) آهيان بيڪار ۽ بدڪار ڏاڍو وڃي عمل
ڪو نہ ڪيو ڪو مون عمل خالص خدا جي واسطي

(٣٣) نفس پروريءَ ۾ آهيان ڪاهل ۽ ڪميڻو آهيان
ڏي مونکي توفيق تون حمد و ثنا جي واسطي

(٣٤) نااميدي ڪا مڪر اي شاهہ آغا شاد ڪر
فضل ڪر جو آهي دافع هر بلا جي واسطي

(٣٥) سڀ مرادون پوريون ڪر ۽ دعائون مستجاب
تنهنجي رحمت آهي واسع هر گدا جي واسطي

(٣٦) اهل ۽ اولاد اسانجو شاد ڪر آباد ڪر
اهل بيتِ مصطفیٰ خير الوریٰ جي واسطي

(٣٧) پردو ڪر يارب اسانجي ننگ ۽ ناموس تي
فاطمه بنت النبي خير النسا جي واسطي

(٣٨) سڀ مريدن مخلصن کي رک سدا منت اي خدا
غازين بدر و حنين و ڪل بدر جي واسطي

(٣٩) آفتون سڀ دور ڪر ۽ گهر سندن معمور ڪر
۽ دل سندن مسرور ڪر حمد و ثنا جي واسطي

(٤٠) مشڪلات آسان ڪر دشمنن کان ڏي پناه
حُرمتِ شيرِ خدا مشڪل ڪُشا جي واسطي

تمت

٢٦ رجب سنه ١٣٨٤ھ

شجرہ طيّبه

حضرات خواجگان نقشبنديه مجدّديه فاروقيه رحمانيه قدس سرهم منظومه من مؤلف هذه الرسالة الشريفة

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

(١) سڀ ڪا صفت ساراه ٿي مالڪ خدا جي واسطي
صَلٰوات حضرت تي پڙهان پنهنجي شفا جي واسطي

(٢) يا الاهي ڪر مدد ڏن جي لئي ڏي ڪا ملم
پنهنجي مٺي محبوب حضرت مصطفىٰ جي واسطي

(٣) محبت ڏيو پنهنجي مٺي ايمان جي ڏيو ڪا چڻي
حضرت بوبڪر صادق باصفا جي واسطي

(٤) سڪ ڏي سچي مرشد سندي تا موت تيان تنهنجي ري
سلمان صاحب دل سچي مخزن حيا جي واسطي

(٥) عاشق شريعت تي ٿيان پاڻي پرت جو ٿل پيان
قاسم امام الڪاملين ذو الاتقيا جي واسطي

(٦) ڏيو جام محبت جا مٺا سڪ جا ڏيو ساغر سُنا
جعفرِ صادق امامِ اصفيا جي واسطي

(٧) سُوَلي ٿيي سڪرات ۾ ڏيا ساه تنهنجي تات ۾
شاهِ مَردان بايزيد باد شاه جي واسطي
(٨) هيڻي جي حالن ڏي تو سو عيبن طرف ڪجھ نا پسو
شيخ عالم بوالحسن پيرِ هُدىٰ جي واسطي
(٩) محبت محمدؐ جي ڏيو شَلَ ويو سيني مون ڪان رهيو
بوعلي ڪامل ولي بدر الدجىٰ جي واسطي
(١٠) جيسين جهان ۾ پيو جيان شَلَ ياد تنهنجي ۾ هجان
هيڻن سندي حامي پڃي يوسف لقا جي واسطي
(١١) ڇائن چمان شل ڇپڻ سائين روضه حبيب ذوالمنن
عبد الخالق غجدواني رهنما جي واسطي
(١٢) حرص دنيا جو ڇڏيان مرشد اڳيان گوڏا ڏيان
عارفِ راهِ حقيقت مقتدىٰ جي واسطي
(١٣) وحدت تو تنها نجي ڏي دسان شل حمد تنهنجي آمران
حضرت محمود خواجه بي ريا جي واسطي
(١٤) خاتمون ايمان سان ڪر پانهنجي احسان سان
خواجه علي سيف الجلي حق نما جي واسطي
(١٥) ڏوهن ۾ ڦاٿل آهيان در تي بيٺي باڏيان
بخشش ڪر بابا سماسي پارسا جي واسطي
(١٦) اک دل سندي روشن ٿئي بيٺي اچي آئي ويٺي
سيّد سچي ڪامل ڪلال اولياء جي واسطي
(١٧) هستي جو نقش ڪڍي ڇڏ تون نهي تو ذات ۾ ذات تنهنجي گم ٿيو
غوث اعظم نقشبند مشڪل ڪشا جي واسطي

(١٨) ڏل خوف ۾ هردم رهان سڪ سيّد جي پروڙان
خواجهٔ يعقوب چرخي پيشوا جي واسطي
(١٩) ڏکرُ و طريقت کان لهان ماهر حقيقت جوئيان
شهٔ عبيد الله فخر الاتقيا جي واسطي
(٢٠) ڏيکار نور سرهندي ڏي بوءِ عشق احمدي
خواجهٔ زاهد محمد پارسا جي واسطي
(٢١) ڏل من محبت ۾ گتو ٿيان ذات درويشن ڪتو
خواجهٔ درويش محمد مهتدي جي واسطي
(٢٢) موکي ڪبر کان دور ڪر سڪ پنهنجي ۾ جو ڪر
خواجهٔ محمد امکنه اهل صفا جي واسطي
(٢٣) فاني هُجان ڏل شوق ۾ ذاکر هجان ڏل ذوق ۾
باقي بحق واصل خدا بحر سخا جي واسطي
(٢٤) ترقي بنهين علمن اندر ٿئي اي مٺا مالڪ مهربي
شيخ احمد شهٔ امام الاولياء جي واسطي
(٢٥) حضرت مجدد الف ثاني شاهه لاثاني مِنو
حامي ٿيو سهڻو سڄڻ شاهه و گدا جي واسطي
(٢٦) ان سرهندي سردار کي ولين سندي مهدي کي
ياالٰهي ڪر وسيلو بينوا جي واسطي
(٢٧) قيوم جي خاصي لقب حسني ۽ فاروقي نسب
ٿيند واجهو آڌار ڏل هن روسياهه جي واسطي
(٢٨) ڏيدار دلبر جو ڏسان نجر پنهنجي جو پسان
خواجهٔ معصوم مصباح الهديٰ جي واسطي

(۲۹) سُنت جماعت تو گهران شل ڪين ٿئي تنهن ڪان ٿڙ ان
صبغة الله شاه آن شمس الضحيٰ جي واسطي

(۳۰) ڏي عشق پنهنجو ياخدا سڪ ۾ گذاريان پيو سدا
شاه امام العارفين دافع بلا جي واسطي

(۳۱) ڪو دوستي جو دان ڏيو، دين ۽ ايمان ڏيو
حضرت معصوم ثاني حق رسا جي واسطي

(۳۲) مان رهيو منا مؤمن ڪري ڪيهو ته مون پاڻان رهي
شاه غلام محمد سچي صاحب عِنا جي واسطي

(۳۳) ڏيو صبر جي توفيق ڪا سُرهو هي سدا مالڪ منا
سائين صفي الله ذي نور و ضيا جي واسطي

(۳۴) روضه محمد جو ڏسان ديدار پيشاني پسان
شاه فضل الله ذي فيض و عطا جي واسطي

(۳۵) ڏي شوق سنت جو خدا هڪ تِرَ نه ٿيان تنهن کان جدا
شاه عبدالقيوم عاشق با وفا جي واسطي

(۳۶) محشر ۾ ٿيان شل سرخرو ديدار ڪريان روبرو
مرشد مِني شاه عبدالرحمٰن مقتدا جي واسطي

(۳۷) سُوالي ٿيس خالي نه ڇڏ مونکي محبت سان گڏ
عاشق ٿيان شل مير محمد مجتبيٰ جي واسطي

(۳۸) سدا مڃي سُڻ ذوالمنن مرشد مِلي محمد حسن
وارث تاج و سرير انبيا جي واسطي

(۳۹) مالڪ منا ڪر ڪا مهر ڪر نظر محمد تي تنهن
پيني سندي تسليم ۽ صبر و رضا جي واسطي

التجا

بحضور اقدس حضرت امام رباني مجدد الف ثاني قدس سره

يا مجدد الف ثاني تون امام الاولياءَ ۔ باز اوج لامڪاني تون امام الاولياءَ

تنهنجي آمد ڪا ٿيو نند اجر جنت نشان ۔ مرحبا يوسف زماني تون امام الاولياءَ

تو ڪئي سنت سندي وائي سڀني شش گهٽي ۔ واه تنهنجي جانفشاني تون امام الاولياءَ

عشق نبي ۾ تنا آهي حسن تو ذو ٿيو ۔ پيشوا عارفاني تون امام الاولياءَ

معرفت جي موج زن دريا جو غواص تون ۔ ماهر سبع المثاني تون امام الاولياءَ

تو ڪي سمجهايو خدا سڀ آيتون متشابهات ۔ تون سراسر رحماني تون امام الاولياءَ

من توسل جو منا تو ڪي عجب الهام ٿيو ۔ خاص تون شاه رباني تون امام الاولياءَ

نور ٿيو سرهند سارو جنهن تنهنجو طلوع ٿيو ۔ تنهنجو در باغ جناني تون امام الاولياءَ

عابد و عارف ۽ زاهد جو سڀ گار تون ۔ سوين ۾ تون خواجگان تون امام الاولياءَ

اوليائن اصفيائن اتقيائن ۾ ٿيو ۔ تنهنجو ڪو ڪي من نه ثاني تون امام الاولياءَ

واه تون ابدال ۽ اوتاد جو سرچشمو ٿئين ۔ تون وسيله دو جهاني تون امام الاولياءَ

ساري دنيا ۾ او هانجو فيض عالمگير ٿيو ۔ دين جو سرتو تون باني تون امام الاولياءَ

ترڪ عرب ايران ۽ يونان ۽ تاتار ۾ ۔ خوب تنهنجي حڪمراني تون امام الاولياءَ

ٿيا حلب ڪرڪوڪ ۽ مڪي مديني ۽ لندن ۾ ۔ تنهنجا پي شاهد ڪي جاني تون امام الاولياءَ

ديا لکين تنهنجا خليفا بڪ ۾ قيامت ۔ فيض تنهنجو آساني تون امام الاولياءَ

ڪرد ترڪستان ۾ طالب لکين سيراب ٿيا ۔ رشد ۾ شاهو شهاني تون امام الاولياءَ

رڪ توجه تو ڪلاڪا ئي بيت ٿئي کي ملي ۔ تو حولي الف ثاني تون امام الاولياءَ

شان تنهنجو ۾ ملي جمع الجوامع ۾ حديث ۔ واقف راز نهاني تون امام الاولياءَ

ذاغفرت لله ولمن توسل بك بواسطة اوبغير واسطة الى يوم القيامة جي بشارت توهان اشاره آهي

(١٩) غوث اعظم، نائب نبي، ابن عربي ۽ ٻين
تنهنجي ڪئي آمد خبر ڏني تون امام الاولياءُ

(٢٠) جي سنڌ ۽ مڪو، وڌي تن کي سر سبز صراط
تن جو ايمان فاني تون امام الاولياءُ

(٢١) أَنْتَ الَّذِي بِاللهِ مِثْلُكَ لَيْسَ فِي دَهْرٍ أَبَدْ
مُقْتَدَاءِ انس جاني تون امام الاولياءُ

(٢٢) اُنْظُرْ عُبَيْدًا قَدْ أَتَى بِجَنَابِكُمْ مُتَضَرِّعًا
حَالُهُ عِنْدَكَ عَيَانِي تون امام الاولياءُ

(٢٣) تو سڪان ديدار، لئي ديدار کو ٻنهي ڪراءِ
اي وسيله عاجزاني تون امام الاولياءُ

(٢٤) دين ۽ دنيا سندا مشڪل سڀئي پورا ڪر يو
ٿئي عطا امن واماني تون امام الاولياءُ

(٢٥) ڪر سندماولاد صالح سَيِّد اسُّ هي صدا
سر براهِ خادماني تون امام الاولياءُ

(٢٦) ڪر سگهو ٻنهي مُحِبَّنْ عاشقن تي ڪا نظر
آهين قيوم جهاني تون امام الاولياءُ

(٢٧) ڪر تون ديهاني جي مُنَوَّرْ دل مجدد مهرباني
جلد ڪر ڪا مهرباني تون امام الاولياءُ

تمت بالخير

﴿ فائده ﴾

رساله مناجات منظومه جي ۾ حضرت قطب العارفين زيب زينت محمد دين قبله حضرت خواجه عبدالله جان المعروف به حضرت شاه آغا قدس سره سرهندي مجددي جو لکيل مضمون ۱۵ تاريخ شعبان جي فضيلت واري رات ۾ خاص دعا پڙهڻ جي ترتيب بابت ناظرين جي فائدي لاءِ هن رساله ۾ داخل ڪيو ويو آهي ته جن صاحبن کي جدا لکيل دعا هٿ نه اچي ته هن رساله تان فائدو وٺي سگهن! وَهُوَ هٰذا!

اڄ هن اکرن لکڻ وقت تاريخ ۳ شعبان سنه ۱۳۸۴ آهي. ۱۵ تاريخ هن مهيني جي شب برات آهي. اها تمام مبارڪ ۽ پيلاري رات آهي. خدا تعالیٰ پنهنجي فضل ۽ ڪرم سان هن رات آسمان دنيا تي نزول فرمائي ٿو ۽ پنهنجي مخلوقات جا فيصلا ڪري ٿو ۽ ملائڪن کي هن جي تعميل لاءِ احڪام صادر فرمائي ٿو.

آئنده سال ۾ ماڻهن جي رزق روزي جي تقسيم ۽ ماڻهن جي جيئڻ مرڻ جي تقدير ڪري مخلوقات ۾ ڏڪار سڪار ۽ حادثن بلائن مصيبتن جي نازل ٿيڻ بابت آسمانن زمينن، دريائن جبلن ۾ ننڍي وڏا سنها ٿلها جيڪي ڪم ڪرڻا ۽ سندس مشيت موجب ٿيڻا آهن تن جو اظهار ٿئي ٿو ۽ فرمان جاري ٿئي ٿو. انهن

موافق ملائڪ سماوات و ارضين انهن جي تعميل ڪن ٿا - اوهان کي گهرجي ته انهي رات دعائن استغفارن وظيفن پڙهڻ ۾ ڪوشش ڪريو، خدا تعالیٰ کان گناهن جي معافي گهرڻ پنهنجن مقصدن مطلبن جي درخواست درگاه الاهي ۾ پيش ڪريو، پنهنجي رزق جي ڪشادگي ۽ ناگهاني آفتن ۽ بلائن کان پنهنجي واسطي ۽ پنهنجن عزيزن دوستن جي واسطي پناه گهرڻ ترتيب سان ٣ ڀيرا سوره يٰسٓ ۽ ڪميل دُعا پڙهو -

ترتيب دعاءِ ليلة النصف من شعبان

رات جو ضروري ڪمن کان فارغ ٿي نماز پڙهي ماني کائي پوءِ ٻه رڪعتون يا چار رڪعتون نفل پڙهي پوءِ ٣ دفعا سوره يٰسٓ پڙهي - پهريون دفعو عمر دراز ٿيڻ لاءِ ٻيو دفعو رزق روزي جي ڪشادي ٿيڻ لاءِ ٽيون دفعو آفتن ۽ بلائن دفع ٿيڻ لاءِ - پوءِ هي دُعا هڪ ڀيرو يا ٣ ڀيرا پڙهي

اَللّٰهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَلَا يُمَنُّ عَلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ يَا ذَا الطَّوْلِ وَالْاِنْعَامِ ظَهْرَ اللَّاجِيْنَ وَجَارَ الْمُسْتَجِيْرِيْنَ وَاَمَانَ الْخَائِفِيْنَ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنِيْ فِيْ اُمِّ الْكِتٰبِ شَقِيًّا اَوْ مَطْرُوْدًا اَوْ مُقَتَّرًا عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ فَامْحُ اللّٰهُمَّ بِفَضْلِكَ شَقَاوَتِيْ وَطَرْدِيْ وَاِقْتَارَ رِزْقِيْ وَاَثْبِتْنِيْ عِنْدَكَ فِيْ اُمِّ الْكِتٰبِ سَعِيْدًا مَرْزُوْقًا طَوِيْلَ الْعُمْرِ مُوَفَّقًا لِلْخَيْرَاتِ فَاِنَّكَ قُلْتَ

وَقَوْلُكَ الْحَقُّ فِيْ كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ عَلٰى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهٗ اُمُّ الْكِتٰبِ ٥ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ بِالتَّجَلِّيْ الْاَعْظَمِ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ الْمُكَرَّمِ الَّتِيْ يُفْرَقُ فِيْهَا كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ وَيُبْرَمُ اَنْ تَكْشِفَ عَنَّا مِنَ الْبَلَاءِ مَا نَعْلَمُ وَمَا لَا نَعْلَمُ وَمَا اَنْتَ بِهٖ اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ ٥ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَسَلَّمَ ٥

ترتيب ختم خواجگان

راحة القلوب تان نقل ڪيل

اسانجي طريقي نقشبنديه ۾ حضرات مُجدّديه ۽ خلفاءِ طريقه نقشبنديه ۾ هي ختم خواجگان مشهور ومعروف، باعثِ فيوض باطني ۽ دل جي ڪشادگي، حصول مقامات سير و سلوڪ آهي - مقاصد ديني ۽ دنيوي حل مشڪلات وقضاءِ حاجات لاءِ مُجرّب آهي - قديم زمانه کان اهيو وظيفو معمول آهي مگر هن زماني ۾ هن جو رواج گهٽجي ويو آهي تنهن ڪري اسين هن جي ترتيب لکون ٿا ۽ پنهنجن مخلصن دوستن عزيزن کي هن جو تاڪيد ڪريون ٿا -

اسانجي ڏاڏي رحضرت سراج الاولياء خواجه عبدالرحمٰن قُدِّسَ سِرُّهٗ ۽ والد شريف رحضرت خواجه

مُحَمَّد حسن جان قُدِّسَ سِرُّهٗ) جو طريقو هي هو ته
عصر نماز کان بعد مسجد شريف ۾ باجماعت
حاضرين حلقو ڪري ويهندا هوا، اچي چادر وچ ۾
وڇائيندا هوا، انهن تي هڪ سوعدد پٿريون
پکيڙيندا هوا. پيون ته پٿريون حساب جي واسطي
پهچي اڳيان محفوظ رکندا هوا، پوءِ پائين پڪ
ڪٺي باجماعت سورة فاتحه پڙهندا هوا پوءِ درود
شريف ۱۰۰ ڀيرو پڙهندا هوا، پوءِ انهن سؤ پٿرين
مان ۲۱ پٿريون کڻي باقي ۷۹ پٿرين تي سورة
"اَلَمْ نَشْرَحْ" ۷۹ ڀيرا پڙهندا هوا پوءِ اُهي ۲۱ پٿريون
وري انهن سان گڏي سوعدد پورا ڪندا هوا
۽ جماعت ۾ تقسيم ڪري "قُلْ هُوَاللّٰهُ اَحَدٌ" شروع
ڪندا هوا ۽ هزار ڀيرا "قُلْ هُوَاللّٰهُ شريف پڙهندا.
وري پُڪ ڪٺي سورة فاتحه پڙهندا هوا ۽ تنهن
کان پوءِ درود شريف سؤ ڀيرا پڙهي "لَاحَوْلَ
وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ" ۵۰۰ ڀيرا پڙهندا هوا وري
درود شريف سؤ ڀيرا پڙهي "حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ
الْوَكِيْلُ" پنجسو ڀيرا پڙهندا هوا وري درود
شريف سؤ ڀيرا پڙهي "لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ سُبْحَانَكَ
اِنِّيْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ" پنج سؤ ڀيرا پڙهندا هوا
۽ درود شريف سؤ ڀيرا پڙهي "يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ

سؤ پيرا "ياكافي المهمات" سوپيرا "ياكاشف المشكلات"
سؤ پيرا "يا دافع البليات" سوپيرا "يامجيب الدعوات" سؤ پيرا
"ياشافي الامراض" سؤ پيرا "يا ارحم الراحمين"
سؤ پيرا پڙهي ختمون پورو ڪندا هوا پوءِ ايصالِ
ثواب ۽ حاجتن ۾ دعاهن طرح پڙهندا هوا-

يا الٰهي تو قبول گردان ثواب اين ختمات مباركات بروح پرفتوح حضرت محمد
مصطفىٰ احمد مجتبىٰ صلى الله عليه وسلم واهلبيت اطهار ايشان و
اصحاب اخيار ايشان وتابعين ايشان خصوصًا ثواب ختم اول يعني قُلْ
هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ بروحانيت حضرات خواجگان نقشبنديه قدس الله تعالىٰ
اسرارهم از حضرت صديق اكبر رضي الله تعالىٰ عنه تا بحضرت مرشدي
ومولائي خواجه محمد حسن جان رحمة الله (جيڪو سنڌس پير مرشد هو جي انهيءَ جو
نالو وٺي برسان- الٰهي ارواح متبركه ايشان بدرگاه تو شفيع آوردم و وسيله
ساختم حاجات ديني و دنيوي از تو مي خواهم- اَللّٰهُمَّ اقْضِ حَاجَاتِنَا وَحَاجَاتِ
مَنْ اَوْصَانَا بِالدُّعَاءِ وَحَصِّلْ مُرَادَاتِنَا وَمُرَادَاتِ مَنْ اَوْصَانَا
بِالدُّعَاءِ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالىٰ عَلىٰ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وسلم

تمت الترتيب بالخير

حضرت علامه حافظ محمد جان بن شاه محمد يعقوب مجددي سرهندي آبادي قدس سره جا
دل وٺندڙ شعر حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی جن سان بي تحفه الجذبة
الشوقية الى الحضرة المجددية مان

(١) يَا سَيِّدِيْ يَا مَنْ فَدَتْكَ مُهْجَتِيْ

اي سردار منهنجا اي اهاذات جو جنهن تي منهنجي جان گهوري

يَا مَنْ مِّثْلُكَ لَمْ يَكُنْ اَنْ يُّوْجَدَا

اي اها ذات جو مثال تنهنجو نه ڪڏهن ٿيو ۽ نه ٿيندو

(۲) يَا عُرْوَتِي الْوُثْقَى الَّتِي لَا تَنْفَصِمُ

اي ڪڙا منهنجا مضبوط سو ڪڙا جو نه ڇڄندو

يَا عُمْدَتِي يَا عُدَّتِي يَوْمَ النِّدَا

اي پرديسي ڪيل منهنجا اي وسيلا منهنجا قيامت جي ڏينهن

(۳) اِسْمَحْ لِمِسْكِيْنٍ اَتَاكَ مُهَرْوِلًا

بخشش ڪر تون واسطي مسڪين جي جو آيو تو وٽ ڊوڙندو

مُتَرَجِّيًا مُتَطَلِّبًا مِنْكَ النَّدَا

اميد وارو گهرندڙ تو کان بخشش کي

(۴) تَسْخُوْ لِمَنْ يَّاتِيْكَ فِيْ حَاجَاتِهٖ

تون سخاوت ڪرين تون واسطي ان شخص جي جو آيو تو وٽ پنهنجي حاجتن لاءِ

فَنَجَاحُ حَاجَاتِيْ جُعِلْتُ لَكَ الْفِدَا

ٿيوءِ ڪامياب ٿئو پنهنجن حاجتن ۾ ڪيو ويس مان تو تان فدا

(۵) اُنْظُرْ اِلَيَّ بِعَيْنِ لُطْفِكَ رَحْمَةً

نظر ڪر تون طرف منهنجي پنهنجي مهرباني جي اک سان واسطي رحمت جي

اَنَا مِنْكَ اَطْلُبُ نَظْرَةً لَا اَزْيَدَا

مان اوهان کان هڪ ڀيرو نظر ڪرڻ ٿو گهران نه زياده

نعتِ مُصطفیٰ

صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہٖ وسلّم

مُحمّد مُصطفیٰ آهي، حبيبِ ڪبريا آهي
اُهوئي ابتدا آهي، اُهوئي انتها آهي

نہ دُنيا هُئي نہ عُقبيٰ هُئي، نہ ڪي مخلوق خلقيل هُئي
مگر اوّل سڀني کان ئي رسُولِ مُجتبيٰ آهي

خُدا خلقيو جهانن کي رسُولُ الله جي صدقي
اُهوئي رحمتِ عالم اِمامُ الانبياء آهي

ذِڪر اذڪار سڀ فاني مُحمّد جو ذِڪر باقي
سبب هي ٿيو جو خود الله سندن ئي نعت خوان آهي

صُبح سانجهي سدائين سڀ پڙهو صلوٰة سيّد تي
سڀني وِردن کان اعليٰ هي وظيفو بي بها آهي

قبر محشر ۽ دُنيا ۾ مدد ڪنهن جي نہ ٿي گھُرجي
سَهارو عبد جو هر دم رسولِ دوجهان آهي

عبدهٗ عبدالوحيد هندي عفي عنہ
دارالارشاد درگاه ٽنڊو سائينداد

۳، اگسٽ ۱۹۹۵ع

بسم الله الرحمٰن الرحيم

هديهٔ صلوٰة وسلام بحضور سيد الانبياء والمرسلين

صلى الله تعالىٰ عليه وآله وسلم

يا محمد مصطفىٰ توتي صلواتون ۽ سلام — يا حبيبِ ڪبريا توتي صلواتون ۽ سلام
رات ڏينهن شام و سحر هر وقت ۽ هر هنڌ ۾ — منهنجي طرفان هر محل توتي صلواتون ۽ سلام

حق تعاليٰ ۽ فرشتا موڪلن ٿا هر زمان — يا رسولِ مجتبيٰ توتي صلواتون ۽ سلام
حڪم آهي مؤمنن هر دم پڙهن توتي صلوات — دل جي عقيدت سان سدا توتي صلواتون ۽ سلام

دل جي صداقت سان سدا مؤمن پڙهن ٿا هر زبان — يا شفيعَ المذنبين توتي صلواتون ۽ سلام
صاحبِ لولاڪ سائين مالڪِ مختارِ ڪل — رحمةٌ للعٰلمين توتي صلواتون ۽ سلام

ساراهه تنهنجي جا بجا واڪا ڪئي ربُ العُليٰ — سارو قرآن آهي گواهه توتي صلواتون ۽ سلام
اعليٰ ٿيو تنهنجو ذڪرُ خاص تنهنجي شان ۾ — کولي پڙهو قرآن کي توتي صلواتون ۽ سلام

تنهنجي شفاعت عام ٿي آهي سڀن امتين ۾ — بخشجي ويندا امتي توتي صلواتون ۽ سلام
نور تنهنجي مان خدا پيدا ڪيو سارو جهان — ناهين مثل تون ڪنهن بشر توتي صلواتون ۽ سلام

دربار ربّ جي ۾ سدا تنهنجو وسيلو ٿا وٺن — بي سهارن جا سهارا توتي صلواتون ۽ سلام
مؤمنن کي ساهه کان ويجهو آهي عربي رسول — فرمان ٿيو مالڪِ جهان توتي صلواتون ۽ سلام

جنهنجي صحابن تي سدا رحمت آهي رحمان جي — ۽ اهل بيتن تي سدا توتي صلواتون ۽ سلام
هر هڪ صحابي مثل تاري ذرين جو ڪو اصل — ۽ نيڪ اُمت تي سدا توتي صلواتون ۽ سلام

علم توکي سڀ عطا ڪيا رب پنهنجي فضل سان — احسان ٿيو الله جو توتي صلواتون ۽ سلام
عرض آهي عبدُ جو مون کي گهرائي مصطفيٰ — مُلڪ پنهنجي ۾ سدا توتي صلواتون ۽ سلام

مِن جانب:

عبدهٗ عبد الوحيد سرهندي

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمده ونصلي ونسلم على رسوله الكريم

التجا بدرگاهه ربّ العالمين بوسيلهٔ جليله

يعني

به اسماءِ مبارڪ حضراتِ مجدديه نقشبنديه

از حضرت صديق اڪبر رضي الله تعالیٰ عنه تا حضرت آغا غلام علي جان سرهندي رحمة الله عليه

احمدؐ اسانجو مصطفیٰ صديقؓ اسان جو اتقيا ۔ سلمانؓ اسانجو مقتدا قاسمؒ اسان جو رهنما

جعفرؒ اسانجو اصفيا طيفورؒ اسان جو اولياء ۔ بوالحسنؒ اسانجو حق نما بوعليؒ هو پيشوا

يوسفؒ اسانجو بي مثل پو غجدوانيؒ هو امام ۔ عارفؒ اسانجو بي مثل محمودؒ هو شمس الهدیٰ

راميتنيؒ آهي ولي باباسماسيؒ هو قطب ۔ مير ڪلالؒ آهي سخي بهاءُ دينؒ هو بدرالهدیٰ

يعقوبؒ هو غوث الزمان احرارؒ هو قطب الوریٰ ۔ زاهدؒ آهي قطب الزمان درويشؒ هو فيض الهدیٰ

رهبر اسانجو امڪنگيؒ باقي باللهؒ هو باليقين ۔ مجددؒ اسانجو مهربان معصومؒ هو نورالهدیٰ

صبغة اللهؒ بي رياءِ شاهه اسماعيل شهيدؒ ۔ معصوم ثانيؒ مه لقا شاهه محمدؒ باصفا

آهي صفي اللهؒ ولي پوءِ شاهه فضل اللهؒ امام ۔ عبدالقيومؒ شمس العلیٰ پوءِ عبدالرحمانؒ اولياء

مرشد منهنجو محمد حسنؒ پوءِ شاهه آغاؒ با ڪمال ۔ آهي غلام عليؒ ولي پوءِ والدي نجم الهدیٰ

دعا توءِ منهنجي مقبول ڪر تعليق سڀ دور ڪر ۔ ياخالق هر دو جهان بهر محمد مصطفیٰ

من جانب:

عبده عبدالوحيد سرهندي